

М

Барои ваҳдат, рушди устувори иқтисодӣ
ва зиндагии шоистаи мардум!

МИНБАРИ ХАЛҚ

www.tribun.tj
E-mail: minbarihalk@bk.ru

8 апрели
соли 2015,
чоршанбе,
№15 (994)

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

НОМҶОИ

ФАРОМУШШУДАИ БОСТОНӢ

*Оё ном исломӣ ва ё ғайриисломӣ мешавад?
Чаро аз номҳои суннатии худ даст мекашем?*

ТАЙИ чанд соли охир як ҳолати ғайриҷашмдошт ба назар расид, ки садҳо нафар сокинони ҷумҳурӣ гӯё бо як фармоиш, саросемавор ба идораҳои сабти ҳолатҳои шаҳрвандӣ ва шиносномадиҳӣ рафта, номи худ ва фарзандонро дигар карда, ба қавле номи "суннатӣ" гузоштанд.

Оид ба ин масъала мардуми донишманд борҳо рушанӣ андохта, инро боз як зухуроти ноогоҳӣ ва зохирпарастии бархе мардум ҳисобиданд. Ва бархе гумондоранд, ки ин амал низ аз марказҳои махсусе роҳандозӣ мегардад. Дар ҳоле, ки мо, тоҷикон, ҳама мусалмонем ва Худованди азза ва ҷалл дар дили ҳар яки мо ҳаст, гӯё бо иваз кардани номи дахҳо сол бо он зиста мусулмонии мо бештар мегашта бошад. Ном исломӣ ва ё ғайриисломӣ мешавад балки арабӣ форсӣ ва ё мисли ин аст, вагарна масеҳои араб низ ҳамон номи Аҳмаду Абдуллоҳ доранд. Гуноҳу савоби ин амалро ба дигарон гузошта, мехоҳем зимни пажӯҳиши асарҳои бостонӣ дар хусуси номҳои аслии динӣ ва ғайридиниӣ ниёгону имрӯзиён назар андозем.

саҳ. 10 →

Мусоҳиба

**«МОДАРИ ШАҲРҶО»
ИМРӮЗ ЧӢ ҲОЛ ДОРАД?**

саҳ. 4 →

**БУНБАСТИ
СОҶТМОНИ ҲИЗБӢ**

саҳ. 3 →

Табиат ва мо

**КАБӮТАРҶО ДАР ШАҲРИ
МО НАМЕШИНАНД**

саҳ. 7 →

Чашмангӯз

МО «ШУТУР» НЕСТЕМ

саҳ. 13 →

ҲАМОИШИ ВАЗИРОНИ ҚОРҲОИ ХОРИҶИИ СААД

Таърихи 2 апрели соли равон Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон вазирони қорҳои хориҷии давлатҳои аъзои Созмони Аҳдномаи амнияти дастаҷамъиро, ки барои иштирок дар ҳамоиши навбатӣ ба шаҳри Душанбе ташриф овардаанд, ба ҳузур пазируфт.

Дар воҳӯри масоили вобаста ба иҷрои қарорҳои ҳамоишҳои қаблии сатҳи олий, ба мувофиқа расондани қарорҳои нав, ки дар ҳамоишҳои оянда сарони давлатҳо бояд қабул шаванд ва афзалиятҳои раёсати Тоҷикистон дар Созмони Аҳдномаи амнияти дастаҷамъӣ (СААД) баррасӣ шуд.

Бино ба таъкиди Сарвари давлати Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, "кишварҳои аъзои СААД дар муборизаи муштарак бо хатарҳои ҷаҳони муосир чун терроризму ифротгарӣ, ҷиноятҳои сомонӣфаромиллӣ, аз ҷумла ҷиноятҳои иттилоотии кибернетикӣ, бояд мавқеи мушаххасу ҳамо-

ҳангшуда ва механизмҳои зуд фаъолшаванда дошта бошанд".

Таваҷҷуҳи зиёд ба масоили вобаста ба пурзӯр намудани ҳифзи сарҳади давлатии Тоҷикистон бо Афғонистон, аз ҷумла иҷрои қарори сарони давлатҳои аъзои СААД доир ба ин масъала, ки моҳи сентябри

соли 2013 қабул шуда буд ва ҳамчунин мубориза бо таблиғгарони ғояҳои ба ном Давлати исломии Ироқу Шом ва пешгирӣ аз гумроҳшавии ҷавонону наврасони ноогоҳзоҳир гардид.

Изҳори бовар карда шуд, ки тадбирҳои муштаракӣ давлатҳои аъзои СААД дар роҳи муборизаи муштарак бо таҳ-

дидҳои афзояндаи ин хатарҳо ва нигоҳдоштани фазаи эътидолу субот дар минтақа муассиру судбахш хоҳад буд.

Хотиррасон бояд намуд, имсол раёсат дар Созмони Аҳдномаи амнияти дастаҷамъиро Тоҷикистон бар дӯш дорад ва ҳамоишҳои ҳамаи сатҳу зинаҳои он таҳти раиси мақомоти кишвари мо ҷараён мегиранд.

МУЛОҚОТИ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН БО СЕРГЕЙ ЛАВРОВ

Нимаи дуюми рӯзи 2 апрел Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон вазири қорҳои хориҷии Федератсияи Русия Сергей Лавровро ба ҳузур пазируфт.

Дар мулоқот масоили вобаста ба ҳамкориҳои дучониба ва бисёрҷонибаи Тоҷикистону Русия баррасӣ шуд.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар оғози суҳбат, аз ҷумла изҳор дошт: "Рушди шарикӣ стратегӣ бо Русия барои Тоҷикистон аз самтҳои афзали сиёсати хориҷӣ барои дарозмуддат аст".

Доир ба ҳамгироии сиёсӣ, амниятӣ, ҳарбию техникӣ, иқтисодию иҷтимоӣ, сармоягузорӣ ва илмӣ фарҳангӣ гуфтугӯи судманд сурат гирифт.

Мавзӯҳои ҳамгироӣ дар соҳаи амнияти минтақавӣ, вазъи ҳуқуқии муҳоҷирони қорҳои Тоҷикистон дар маркази таваҷҷуҳ қарор дошт. Ҷониби Тоҷикистон аз вазъи ҳуқуқии натавҷуҳ му-

ҳоҷирони қорӣ, балки донишҷӯёни тоҷик, ки дар Русия таҳсил мекунанд ва ё аз тариқи он ба кишварҳои дигар мераванд, изҳори нигаронӣ намуд.

Чунонки зикр гардид, 4 санади нав миёни ду кишвар омода шудааст, ки бо ба имзо расидани онҳо бисёр мушкилоти вобаста ба ҳифзи ҳуқуқии муҳоҷирони қорӣ Тоҷикистон дар Русия бартараф мешаванд.

Бо изҳори қаноат аз он, ки наздики 30% тиҷорати хориҷии Тоҷикистон бо Русия сурат мегирад, ҳамзамон таъкид гардид, ки дар ҳамкориҳои иқтисодию тиҷоратӣ мушкилоте низ вуҷуд доранд, ки ҳаллу фасли худро мунтазиранд.

Дар мулоқот ҳамчунин дигар мавзӯҳои вобаста ба муносиботи дучониба ва минтақавию байналмилалӣ баррасӣ шуд.

6 апрели соли равон ба Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон раисони вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Кӯлоб ва ноҳияҳои Восеъ, Ҳамадонӣ, Фархор ва Данғара телефонӣ ҳисобот доданд.

ҲИСОБОТИ ТЕЛЕФОНӢ

ЗИМНИ ҳисоботдиҳии роҳбарони вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳои номбурда масъалаҳои вобаста ба иҷрои нақшаи даромади буҷети давлатӣ, вусъат додани кишукори баҳорӣ, ба хусус кишти пахта ва сабзавот, қорҳои соҳилмустваҳқумкунӣ, бунёди қорхонаҳои истеҳсоли ва муҳайёосозии ҷойҳои нави қорӣ ва ҳам ободонӣ мавриди таваҷҷуҳи асосии Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон қарор гирифт.

Доир ба ин ва дигар мавзӯҳои нигаронкунанда, аз ҷумла омодагӣ ба пешгирӣ ва бартарафсозии оқибатҳои офатҳои табиӣ ба мисли селу жола, обхезӣ ва ярчу сангрзӣ, дар назди шахсонӣ масъули номбурда вазифаҳои мушаххас гузошта шуд.

Фраксия

Санаи 7 апрел дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон тахти раёсати муовини якуми Раиси маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Абдучаббор Азизӣ ва иштироки муовини раиси КИМ ҲХДТ Асрор Латифзода чаласаи нахустини Фраксияи ҲХДТ дар парлумони доимоамалкунандаи мамлакат баргузор шуд.

ДАР МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОН ФРАКСИЯИ ҲХДТ ТАЪСИС ЁФТ

Дар чаласа масъалаҳои таъсиси Фраксияи ҲХДТ дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, интихоби Раис, муовини раис ва котиби Фраксияи мавриди баррасӣ қарор гирифт.

Муовини якуми Раиси Маҷлиси намояндагон Абдучаббор Азизӣ зимни ифтитоҳи чаласа зикр намуд, ки мувофиқи моддаҳои 52-53 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва моддаҳои 100, 101, 102 Дастури Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон намояндагони ҳизбҳои сиёсӣ дар Парлумон ҳуқуқи таъсиси фраксияҳоро доранд. Аз ин рӯ, бо дар назардошти мурочиати вакилони Маҷлиси намояндагон аз ҳисоби аъзои ҲХДТ ва бо тавсияи роҳбарияти ҳизб дар асоси Оинномаи ҲХДТ таъсис додани Фраксияи ҳизбиро зарур мешуморем. Хушбахтона ҳизби моро имрӯз дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳавзаи ягонаи умумиҷумҳуриявӣ 15- нафар ва аз ҳисоби ҳавзаҳои яқмандатӣ 28 нафар вакилон намояндагӣ мекунанд. Бо мақсади тақвияти фаъолияти густирда таъсиси Фраксия дар мақсомоти қонунбарори мамлакат амалӣ карда мешавад.

Ин таклиф бо тарафдорӣ 43

нафар иштирокчиёни чаласа яқдилона пазируфта шуда, бо пешниҳоди вакилон - аъзои ҲХДТ ва дар мувофиқа бо роҳбарияти ҲХДТ ба раиси Фраксияи ҲХДТ дар Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон номзадии вакили ҷавон аз ҳавзаи яқмандатии интихоботи Вахш, №32 Бахтовар Сафаров пешниҳод карда шуд. Пас аз интихоби раис ба вазифаи муовини раиси Фраксия, номзадии вакилон Дилшод Исмаилов ва Гулбаҳор Турсунова, инчунин вазифаи котиби Фраксия номзадии вакил Бибидават Авзалшоева пешниҳод гардида, аз ҷониби аъзои Фраксия яқдилона ҷонибдорӣ шуд.

Муовини Раиси КИМ ҲХДТ Асрор Латифзода зимни суханронӣ дар назди аъзои Фраксия таъкид намуд, ки мо аъзои ҲХДТ - вакилони МН МО ҶТ имкониятеро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон додааст, истифода бурда, Фраксияи ҳизбамонро дар МН МО ҶТ таъсис додем. Дарк мекунем, ки ҳамаи моро як ҳадаф чамъ овардааст ва ин ҳам бошад, кӯшиши ҳарчи бештар баҳри боз ҳам устувор гардондани суботи сиёсӣ, оромии ҷомеа, рушди бемайлони иқтисодиву иҷтимоӣ ва ба ин васила таъмин намудани шароити зиндагии арзанда ба ҳар як соки-

ни кишвари азизамон аст. Тавре ки Раиси ҳизбамон, Ҷаноби Оли, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар чаласаи якуми иҷлосияи якуми Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати 5-ум таъкид намуданд, давлати мо бо дар назардошти вазъи кунуни минтақа ва ҷаҳон, ҳоло дар марҳилаи хеле муҳим ва ҳасоси инкишофи худ қарор дорад. Аз ин лиҳоз, пешорӯи мо вазифаҳои пурмаъсул ва ҳалталаб истодаанд, ки дар ҳалли онҳо Фраксияи мо бояд пешсаф бошад.

Итминони комил дорам, ки аъзои Фраксия дар яқҷоягӣ барои амалӣ гардондани ҳадафҳои Барномаи пешазинтихоботи ҳизбӣ, иҷрои вазифаҳо, ки аз суҳанрони Раиси ҳизб дар Анҷумани XII ва Паёми табрикии Президенти кишвар дар чаласаи якуми иҷлосияи якуми Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон даъвати 5- ум бармеояд, кӯшишҳои ҷиддиро анҷом медиҳанд.

Аъзои Фраксия, Раиси Маҷлиси намояндагон Шукурҷон Зухуров таъсиси Фраксияи ҲХДТ-ро дар Маҷлиси намояндагон ҳамчун падидаи манфиатовар баҳо дода, оид ба фаъолияти Фраксия, ҳадафҳои он, тарзи кор, фаъолияти вакилон дар доираи Фраксия ва умуман фаъолияти вакилӣ ба аъзои Фраксия маслаҳати муфид дод.

Маъруфи БОБОРАҶАБ,
хабарнигори парлумони "МХ"

БАҲСИ АМНИЯТИ МИНТАҚА ДАР ЧАЛАСАИ СААД

Дар чаласаи Шӯрои вазирони қорҳои хориҷии Созмони Аҳдномаи амниятӣ дастаҷамъӣ (СААД), ки чанде пеш дар Душанбе баргузор гардид, масъалаҳои амният ва аз ҷумла вазъияти Афғонистон баррасӣ шуд.

Дар кори чаласа Вазири қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Арманистон Э.Налбандян, Вазири қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Беларусь В.Макей, Вазири қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Қазоқистон Е.Идрисов, Вазири қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Қирғизистон Э.Абдилдаев, Вазири қорҳои хориҷии Федератсияи Русия С.Лавров ва Котиби генералии СААД Н.Бордюжа иштирок карданд. Дар чаласа ба ҳайси даъватшудагон Раиси амалкунандаи САҶА, Муовини аввали Сарвазир ва Вазири қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Сербия И.Дачич ва Сарвари Маркази минтақавии СААД оид ба дипломатияи дар Осиеи Марказӣ М.Енча низ ҳузур доштанд.

Дар ин нишаст, ки дар қорҷуби барномаи кори раёсати давраи Тоҷикистон баргузор шуд, масоили таҳкими ҳамкории дар асоси гуногуни амният дар минтақаи масъулияти СААД, аз ҷумла оид ба татбиқи Қарори Шӯрои амниятӣ дастаҷамъии СААД "Дар бораи расонидани кӯмак ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таҳкими сарҳади байни Тоҷикистону Афғонистон" аз 23 сентябри соли 2013 баҳс шуд.

Масъалаи тақвияти ҳамкории созмонҳои байналмилалӣ ва минтақавӣ дар таъмини амният Осиеи Марказӣ бо дар назардошти равандҳои дар Афғонистон

суратгиранда низ аз дигар мавзӯҳои мавриди баҳс буд.

Сарварони идораҳои сиёсати хориҷии СААД Изҳоротро дар бораи 70-солагии Ғалаба дар Ҷанги Бузурги Ватани солҳои 1941-1945 қабул намуданд.

Аз рӯи натиҷаи кори Шӯрои вазирони қорҳои хориҷии СААД қарорҳои марбут ба фаъолияти минбаъдаи Шӯро қабул гашта, лоиҳаи қарорҳои Шӯро амниятӣ дастаҷамъӣ ҳамроҳан карда шуданд.

Сироҷиддин Аслов, Вазири умури хориҷии Тоҷикистон ва ҳамзамон раиси Шӯрои вазирони хориҷии кишварҳои аъзои СААД дар поёни чаласа ба хабарнигорон гуфт:

-Дар Эъломияи мо ба муносибати 70- солагии Ғалаба дар Ҷанги Дуввуми Ҷаҳон бар роҳ надодан ба таҳрифи натиҷаҳои ин ҷанг, нишон додани хизмат ва нақши воқеии халқҳои собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ таъкид шудааст.

Вай қайд кард: - Мо катъиян муҳолифи чунин кӯшишҳо ҳастем!

Вазири умури хориҷии Тоҷикистон қайд кард: - Кишвари мо низ дар ин ғалаба бо қаҳрамонӣ ва шуҷоати фириристодагон худ саҳми шоида гирифтааст.

Ҷамчунин гуфт: - Тоҷикистон дар солҳои ҷанг садҳо ҳазор гурезаҳои аз минтақаҳои ишғолшуда аз сӯи фашистон дар Белорусия, Ук-

раина ва Русияро паноҳ дода ва мардум охири лӯқмаи худро бо ошон тақсим карданд.

Ба гуфтаи вай, дар ин Эълomia таъкид шудааст, ки дар натиҷаи чунин як қаҳрамони бемисли гузаштагонамон ин Ғалаба насибамон шуда ва инро мо ва ба хусус насли ҷавони кишварҳоямон набояд фаромӯш кунанд.

Аслов афзуд: - Зимни баррасии вазъияти Афғонистон ман ба ҳамтоёни худ дар мавриди иқдомиҳои Тоҷикистон барои хоҳиши таъсири хатар ва таҳдидҳои нав, ки рӯ ба рӯ ҳастем, иттилоъ додам.

Ба гуфтаи вай, ширкаткунандагони нишаст қорҳои анҷомшуда ҷиҳати ҳамкории байни ниҳодҳои Тоҷикистон ва Афғонистонро мусбат донистанд.

Вай ҳамчунин қайд кард, ки таҳлили раванди иҷрои Қарори Шӯрои СААД "Дар бораи кӯмак ба Тоҷикистон барои тақвияти марз бо Афғонистон" мавриди баҳс буд ва дар ин робита тавачҷуҳи шарикони ҳампаймон бар зарурати иҷрои тасмими сарони кишварҳо қалб шуд.

Дар ин нишаст чанд санад низ ба имзо расид, ки барои тасдиқ ба чаласаи Шӯрои амниятӣ дастаҷамъӣ пешниҳод хоҳад шуд.

С. ЮСУФОВ

Бунбасти СОҲТМОНИ ҲИЗБӢ

Таҳлили заъфу бартариҳои ҲНИТ

ҲНИТ ҳамчун ҳизби динмехвар дар муддати 18 соли имзои Созишномаи мусолиҳаи миллӣ рисолати таърихӣ худро пурра ба анҷом расонид. Ҳоло он ҳамчун натиҷаи маъмулии авзон дохилӣ ва хориҷӣ моли таърих аст.

Ин ҳизб, ки ҳосили созиши нерӯҳои байниточикӣ буд, бо тақозои масири ҳаракати ҳамонвақта ва мулоҳизаҳои амниятӣ дохилӣ минтақа ба фаъолият оғоз намуд ва тинташро бо истифода аз пайти муносиб дар шароити оромиву субот рӯнамоӣ кард. Пайравони исломгарой аз муқовиматгарону кӯҳгардони асри пор ва афсонавӣ ба бизнесмену олуфтапӯш, ғурурманду гарданкаш табдил ёфтанд. Эшон дар шароити хориҷи кишвар ҳолати риққатборро тай мекарданд, бо фақру фишор ва дарбадарӣ дасту панҷа нарм менамуданд. Акнун ҳама дорои дару дастгоҳ, мошину хонаҳои "дакаданганд"-у умедвор ба оянда ва эмин дар паноҳи ҷомеаи қонунмадор.

Ин раванди соҳтмони ҲНИТ оддӣ ҳамвор набуд ва ба ҳамагон маълум аст, ки нисбат ба нақши маърифатофарӣ ва дингустарӣ, ҷойгирӣ дар долонҳои сиёсату тичорату аъзои олиуртбаи ҳизб тарҷеҳ медоданд. Таҳлилҳо нишон доданд, ки барои як ҳизби динӣ, ки ваҳдати назар муҳим мебошад, дар радаҳои пойинӣ ва роҳбарони сатҳи миёна ин асолати ҳизбсоз таъмин карда нашуд. Тамоюли гаравиши "нуҳбагон"-и ҲНИТ ба савдому сиёсат ва пулғундорӣ аз чашмони аъзои надори ҳизб дур намонд. Болоиҳо доратар ва пойиниҳо нодортар мегаштанд ва усулан ин ҳолат ба инкишофи таҳриби тадриҷӣ дохили ҳизби ҲНИТ дахл дорад. Наҳзатиҳо дар амри ҳамсонсозии худ ба марҳилаи рушди илми муосир, нақши дастовардҳои технологияи муосирро ба назар нагирифтанд.

Барои тақвияти суханони худ, таҳлили сатҳи дар донишгоҳҳои муассисаҳои олии гузаронидем. Афсӯс, ягон нафари аъзои ҲНИТ-ро дарёфт накардем, ки пойбанди илму пажӯҳиш дар ин муассисаҳои илмӣ бошад. Дар воқеъ, рӯйхати олимони ҷавон оро аз аъзои ҲНИТ аст. Аъзои ин ҳизб дар ростои омӯзиши технологияи муосир низ пасрави ҷомеанд.

Вале дар дигар ҷиз, ки мо ба мушоҳида гирифтём, фаъолияти аъзои ҲНИТ тамоюли устувор ва то сарҳади ифрот расонида шудааст, ки он идомаи таҳсил дар мадрасаҳои динии кишварҳои исломӣ мебошад. Яқин аст, ки ин тарзи таҳсили ақибгаро барои касби лақабҳои обрӯпсанди "шайх", "мавлav", "охунд" ва ба истилоҳе "парвардигорхӯча" равона шуда, ки то шаъни беилмишонро ниқобпӯш намоянд, яъне боз ҳам бо тарзу усулҳои осон касби обрӯи сатҳӣ кунанд.

Барои аз саҳнаи сиёсӣ дур мондани ҲНИТ равандҳои тундгаравии ҳамтоёни онҳо дар кишварҳои Шарқи Наздик ва Миёна ба гунае заминасозӣ кард. Чунончи, дар ҷомеа бахусус дар байни қорҳои наҷид, ақидае роиҷ буд, ки маҳз ба оғози фаъолияти ҲНИТ дар Тоҷикистон нишони ифротгарой зудуда мешавад ва ҷомеа масунияти доимӣ аз ин боло касб менамояд. Ҳайҳот, ин тавр нашуд. Воқеаҳои Сурия, Ироқ, Покистон ва Афғонистон нишон медиҳад, ки раванди гаравидани ҷавонон ба ҳаракатҳои тундгаро ва террористӣ афзоиш пайдо кардааст ва ҲНИТ ҳамчун созмони сиёсӣ динмехвар дар канора аст ва чунон вонамуд, мекунад, ки дар ҳалли ин мушкилоти саросарӣ нақши миёнаравро байни тундгароён ва ҳукумат бозиданист, ки ба ҳеч ваҷҳ қобили қабул нест. Лаҳни изҳоротпарокани ҲНИТ дар бораи ҳамрадиқояшон аз Ироқу Шом ҷавобгӯи талаботи имрӯза нест, ки ин ба худии худ таъсиргузор дар ташаккули афкори сиёсӣ барои ба ҳошия рондани ин ҳизб мусоидат кардааст.

Зарур аст, ки фаъолияти чунин созмонҳо ҳарчи зудтар ба риштаи таҳлили фарогири амалгароёнаи шабакаи қорҳои дароварда шаванд, то ихтилофоти фикриву зеҳнӣ ва идеологиро дар дохили кишвар ба танзим дарорем. Мо дигар ба чунин кӯмакҳо ниёз надорем, зеро ин афзорҳои қуҳан метавонанд бештар ихтилофоти иҷтимоӣ-сиёсиро ба вучуд оранд ва сабаби бархурди манфиатҳои гуногун дар дохили кишвар гарданд.

Ҳоло ҷомеаи Тоҷикистон ба улғу ва анғораи ҷадид ниёз дорад, ки заминаи рушди устуворро барои даҳсолаҳо мушаххас кунад ва онро ба ояндаи дурахшон раҳнамун созад.

С.САРОДОРОВ, қоршиноси сиёсӣ

пвуруди қаторҳои пурбор ба ноҳия назар ба солҳои пешин коҳиш ёфтааст. Сабаб чист? ПЧаро роҳбарони пешин барои ободони Ҳисор сайъ накарданд? ПНвч гирифтани "бозор"-и аризонанависӣ. Оё ин ба манфиати кор аст? ПЯк миллиарду ҳафсад миллион сомонӣ баҳри ободони Ҳисор. Ноҳия симояшро ба қуллӣ дигар хоҳад кард?

Имсол бостоншаҳри Ҳисорро чашни 3000-солағӣ дар пеш аст. Ноҳия ба пешвозгирии ин санаи фархундаи таърихиаш чӣ гуна омодагӣ дорад, чӣ корҳои баҳри ободони ин минтақаи кишвар роҳандозӣ шуда истодаанд ва чӣ қазияҳои буданду ҳастанд, ки то ин замон ба андозае садди пешрафт ва ободкориро мешаванд?

Бо ин ва дигар саволҳои хабарнигори "МХ" ба раиси ноҳияи Ҳисор Раҳмонзода Усмони Сабз муроҷиат кард.

- Муҳтарам Раис, Шумо сарвари яке аз ноҳияҳои бонуфузи аз ҷиҳати иқтисодиву иҷтимоӣ пешрафтаи кишвар ҳастед. Ҳисор аз шумори навоҳии ангуштшуморе маҳсуб мегардад, ки на минтақаи дотатсионист (маблаггиранда), баръакс ҳудуди маъмурии ба буҷаи давлат маблагворидкунада (донор) мебошад. Ин омил ба тараққиёти ноҳия чӣ гуна таъсиргузор аст?

- Оре, то оғози соли ҷорӣ ноҳия ба буҷаи давлат маблагӣ муайяне равона месохт. Аз таҷрибаи ҳаҷонӣ маълум аст, ки ҳудудҳои маъмурии алоҳида як давраи муайян метавонанд дотатсионӣ ва ё маблаггузор бошанд. Дар баробари афзудани корхонаҳои андозсупоранда ҳар як воҳиди маъмури муваззаф аст, ки буҷаи давлатии кишварро дастгирӣ намояд.

Ноҳияи Ҳисор низ солиёни тӯлонӣ ба буҷаи ҷумҳурии маблаг мегузаронд, аммо бояд зикр намуд, ки дар се соли охир иҷрои

«МОДАРИ ШАҲРҲО»

ҷамъовариҳои андозии ноҳия бо сабабҳои айни душвор гардид. Тарқиқи мисол, фаъолияти роҳи оҳани аз ҳудуди ноҳия гузаранда вобаста ба сиёсати кишвари ҳамсоя ҳам аз ҷиҳати саривақт ворид нагаштани молу мавод ва ҳам аз сабаби болоравии нархи роҳҳои тағйир ёфт. Соли 2014 танҳо 2213 қатори пурбор ба ноҳия ворид гашт - дар муқоиса ба соли 2013 3558 қатор аз нуқтаи гумрукии Ҳисор нагузаштаанд. Бо ҳамин сабаб иҷрои нақшаи буҷаи ноҳия давоми ду соли охир душвор шуд. Вале ба ин нигоҳ накарда, дар 5 моҳи охир нақшаи андоз иҷро гардида, ҳеч вақт дар бобати додани музди маош ва ё нафақа ноҳия аз маскунинаш қарздор намондааст. Бо вучуди омилҳои мавҷудаи зикргардида ноҳия минтақаи дотатсионӣ (қарзгиранда) нест. Он аз ҷиҳати имконоти буҷавиаш худашро таъмин карда метавонад ва ҳолатҳои, ки зикрашон дар боло рафт, ҳамааш муваққатианд. Дар ҳолати ба кор даромадани корхонаҳои саноатӣ, иншооти гуногуни хизматрасонӣ ва баъди ба истифода дода шудани коргоҳи азими металлургӣ ноҳия боз метавонад ба муваззаф ҳам ҳафт, ки маблаггузори буҷаи давлатии кишвар бигардад.

-Баъди ба вазифаи раиси ноҳия таъин шуданатон корро ба истилоҳ аз "барқарорсозии тартибот" оғоз намуда будед. Масалан, иқдомоти Шумо дар самти хотима бахшидан ба "пойгаҳо"-и ғайриқонунӣ ва барҳам задани фаъолияти "казино"-қиморхона, ки дар шабакаи интернетӣ онро дарҳол чун "Лас-Вегаси Ҳисор" ном гузоштанд ва дар ВАО-и кишвар васеъ инъикос ёфта, боиси сару садоҳои зиёде низ гашта, онро ҳар гуна баҳо додаанд. Алҳол вазъ дар ноҳия чӣ гуна аст?

- Тартиботу интизом асоси оромиву субот ва рушди дилхоҳ ҷомияву давлат мебошанд. Дар рӯзҳои аввали фаъолияти кориам чунин амалҳо ҷой доштанд ва воситаҳои ахбори омма инъикос карда ҳам буданд. Ростӣ, ҳамоно вақт баъзе афрод эрод ҳам гирифта буданд, ки "раиси ноҳия ба пойгаи кӯчагӣ чӣ кор дорад чаро бо қиморбозон мубориза мекунед? Охир, барои пеши роҳи ин қорхоро гирифтани мақомоти махсус ҳастанд...?"

Бале, мақомоти махсус буданд ва ҳастанд ва пойдоии оромиву суботи ҷомияву давлат аз фаъолияти онҳо вобаста аст. Аммо раиси ноҳия ба ҳайси намоёндаи Президенти кишвар дар ҳудуди муайян тамоми бори масъулиятро ба дӯши хеш дорад ва бояд баҳри амну эътидол тамоми мақомоти марбутати вазифадорро, агарчӣ дар иттиҳоти бевоситаи ӯ қарор надошта бошанд ҳам, барои барҳам додани камбудӣ равона бисозад. Ҳамоно шабуруз аз бетарафии баъзе аз ашхоси масъул истифода бурда, шомгоҳон дар кӯчаи марказии шаҳраки Ҳисор мошинпойгаю дар дохили корхонае маркази қиморбозиву ҳам ташкил шуда будааст. Табиист, ки ин ҳолатро дида ман худро бетараф гирифта наметавонистам ва ҳаққи инро ҳам надоштам. Бади кор он буд, ки дар ин аъмоли ғайриқонунӣ намоёндогони ба истилоҳ "элита"-фарзандони оилаҳои доро ва роҳ-

барони алоҳидаи масъул иштирок мекарданд. Ин аз рӯи "мастӣ", бифарҳангӣ, бемасъулиятӣ ва беназорати волидайнӣ "мушфиқ" маншаъ гирифта буд. Фарзандони зиёӣ, хизматчиҳои оддӣ, деҳқону қоргар ва намоёндогони дигар қишрҳои осебпазирӣ ҷомеа дар ин "маърақаҳо" маълум, ки аз сабаби маҳдуд будани имконоти моддиашон иштирок карда ҳам наметавонистанд. Мо пеши роҳи қонуншиканӣҳо бо ҳамдастии мақомоти қудратӣ гирифта тавонистем. Қиморбозӣ ҳам ба шакли муташаккилдошташ барҳам хурд.

Алҳол вазъи ноҳия ором буда, мардум ба зиндагӣ фаъолияти рӯзмарраи худ машғул аст.

-Дар муқоиса бо дигар марказҳои навоҳии ҷумҳурии чунин ба назар мерасад, ки шаҳраки Ҳисор аз нисоз тартиботи шаҳрдорӣ ва умуман ободониҳо хеле дур мондааст. Бояд бигӯям, ки ин ҳолату ин симо ба ин бостоншаҳр зебанда нест. Ҳисоре, ки ҳазорсолаҳо рисолати марказияту пойтахтиро дар худ таҷассум мекард, дар замон хеш яке аз нуқтаи асосии Роҳи Бузурги Абрешим буда, ҳамеша, дар ҳар замон маркази сиёсӣ-иқтисодӣ, саноативу тиҷорӣ ва илмиву фарҳангӣ маҳсуб меёфт. Мақоне, ки шуҳраташ ҳамеша вирди забонҳо буда, тибқи ривояти мардумӣ "ҳазрати Хизр дастурхонашро дар ин сарзамин афшонда" ва ё масали халқӣ "гурӯсна мондӣ - Ҳисор биррав" маълуму машҳур аст. Ҳатто дар замон хеш ҷуғрофидон ва олимони машҳури қарни 10-и араб ал-Мақдусӣ Шумони Қадим (Ҳисор)-ро аз "уммаҳот-ул-булдон", яъне "модари шаҳрҳо" донистааст. Ба андешаи Шумо, сабаб чист, ки имрӯз Ҳисор на "модари шаҳрҳо", балки "писари ятим"-ро мекӯнад?

- На, бояд гуфт, ки Ҳисор ҳеҷ вақт "писари ятим" набуд ва на ҳақд шуд. Ин қадар ғамхориҳои, ки Президенти кишвар, Чаноби Оли муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Ҳисор ва мардуми он қарда истодааст, бемуволиға, ягон волидайн бар фарзанди худ накардаанд. Дуруст аст, ки роҳбарони вақти

ноҳия ба қадри ин дастгириҳои Чаноби Оли нарасида, нисбати вазифаҳои худ хунукназариву бемасъулиятӣ зоҳир намуда, Ҳисорро ба ин рӯз овардаанд. Роҳбарони пешини ноҳия ҳар он қор карданд, баҳри манфиати шахсӣ ва хешу ақрабияшон анҷом доданд. Таваҷҷуҳи Сарвари давлат ҳамеша ба Ҳисори Шодмон зиёд будааст, аммо ҳоқимони маҳаллӣ аз ин таваҷҷуҳи ғамхори Чаноби Оли сӯистифода карда, дар асоси мақоли маъруфи мардумӣ "як рӯз бошу хурӯс бош" амал намуданд. Ҳар яке онҳо имрӯз на кам аз 50-100 гектар заминро аз худ карда, дар сохтмони қасру кӯшкҳои миллионҳо сомонӣ сарф намудаанд, вале кӯчаҳои маҳалашон то ҳол нообод боқӣ мондааст, яъне аз рӯйи фаҳмиши онҳо чӣ лозим обод намудан, ҳангоме, ки ин моликияти ҷамъиятист, на аз ту...

Бубинед, ки яке аз раисони пешин дар маркази ноҳия 12 иншоотро хусусӣ намуда, ба номи зану хоҳарарӯсу додарарӯсу қиянҳо ва дигар хешу ақрабияш номнавис намудааст. Ҳамин тавр боз 12 иншооти дигарро дар ҷамоати деҳоти хеш моли шахсияш кардааст. Онҳо на аз принципи "ман роҳбарам - бояд дар хизмати мардум бошам", баръакс, аз рӯйи одаи "мардум бояд дар хизматам қарор дошта бошад" қору кирдори хешро анҷом додаанд. Тазаккур бояд дод, ки ман дар ин қатор Ҷ. Мансуров ва Б. Солеҳовро дар назар надорам, чун онҳо аз рӯйи имконияти дар ихтиёр дошташон дар замон худ хуб кор карданд. Аз рӯйи ҳамин нафси бибаркаши роҳбарони собиқ Ҳисор имрӯз чунин зоҳири заҳир ва вазъи ногувор дошта, аз он, чуноне шумо гуфтед, "модари шаҳр"-ҳо як ноҳун нишонае намондааст. Имрӯз акнун мо пайи ислоҳи норасоӣҳоем.

-Хуб, маълум мегардад, ки ба Шумо "мерос"-и гаронвазие боқӣ мондааст. Яъне, аз рӯзҳои аввал фаъолиятро ба ҳайси раиси ноҳия аз рафъи душвориҳои ҷойдошта оғоз намудед?

- Бартарафсозии душвориҳои то ҳол идома дорад. Аммо бади кор дар ин аст, ки моро имкони кор кардан намедиханд. Имрӯз дар ноҳияи мо як "вирус"-и нав паҳн гардидааст - навиштани аризаву

мақтубҳои беимзо, ҳамоноҳое, ки пеш "анонимка" мегуфтанд.

-Хеле аҷиб. То чӣ андоза ин "вирус" сироятист? Оё хабар доред, ки муҳтавои ин мақтубҳо чист, нависандаҳои онҳо кӣҳо ҳастанд аз кучову ба кучо менависанд?

- Дар миқёси ноҳия сирояти ин "беморӣ" хосияти фарогирро ба худ касб кардааст. Муҳтавои ин навиштаҳо? Ҳар он хислатҳои, ки ҷузъи ботинии худӣ онҳост - ришвахорӣ, ҷоҳилиӣ, ҳаромхӯриву зинокорӣ, фосиқӣ, мунофиқӣ ва амсоли инҳоро ин "нависандагон" ба сарвари нави ноҳия нисбат дода нианд. Ман оғаҳам, ки бисёре аз ин аризабозон имрӯз дар паҳлуи ман қору фаъолият доранд. Инҳо ҳасуду нотавонбинанд ва ин бемории аризабозиашон, ки мубталояш ҳастанд, ирсист, ки аз хун ба хун гузаштааст. Дар замон худ падарбузургонашон роҳбарони пешини ноҳия - Дедов ва Аловиддиновро рӯз намедоданд, падаронашон Микритичеву Қосимову Мансуровро, фарзандонашон "пеша"-и аҷодиро имрӯз идома дода истодаанд. Тасаввур кунед, бисёри онҳо қабои занона дар бар намуда, аз номи "ҷинси латиф" менависанд. Ба ман бигӯед, кучост он ойини ҷавонмардӣ - боз ҳаминҳо дар маҳофилу маърақаҳо нишаста, аз мардиву мардонагӣ, ки худ аз ин хислатҳо батамом орий ҳастанд, лоф мезананд. Баъзеҳоро ин "қасб" маънои зиндагӣашон шудааст. Масалан, яке аз онҳо 23 сол қабл бо зӯри силоҳ сарвари яке аз хоҷагиҳои ноҳия шуда буд. Тӯли ин солҳо ӯ бо арзиши ночиз тамоми дороии хоҷагӣ, аз ҷумла ду анбори калон, фермаи молпарварӣ, парки тракторӣ, автомашинаи боркеш, даҳҳо гектар заминро аз худ намуда, ба номи зану бародару писараш номнавис кардааст. Ин нафарро бо муроҷиати коллективӣ хоҷагӣ аз кор сабукдӯш кардем.

Яъне, пеши роҳи дуздиву тасаруфи амволи ғайр баста шуд. Акнун қарор намешинаду аризабозиву бухтонзаниро пешаи худ кардааст. Гумон мекунам, то ман роҳбарам, ин қабил ашхос "ором" нахоҳанд нишаст. Такрор мекунам - ман хуб медонам, ки инҳо кистанд, маслиҳатчиву таҳриқдихандашон кист, ҳатто аз қадом компютерҳо менависанду қосидонашон кист ва

ИМРҮЗ ЧӢ ҲОЛ ДОРАД?

киҳо ҳастанду ба кучо менависанд.
- Медонед?! Шумо беш аз пеш маро дар ҳайрат мегузored... Агар медонед ин "қаламкашон" кихоянду "мактубҳо"-и зикршуда бепоёву асос ҳастанд, чаро алайҳи инҳо чорачӯй намекунед?

-Умуман, мувофиқи қонуну қоидаҳо мактубҳои беимзо, ё ба истилоҳ "анонимка" бояд санҷида нашаванд, чун маълум аст, ки гуфтаҳои онҳо беасосу далел ҳастанд ва барои ҳамин нависандаҳои онҳо худро пинҳон медоранд - аз муҷозот метарсанд, чун мефаҳманд, ки қорашон танҳо жожойиву дурӯғпардозӣ аст, ки ба ҳақиқат вобастагиде надошта, мақсадашон танҳо бухтону тухматзанист. Таҷриба нишон медиҳад, ки аксарияти ташкилкунандаи ин мактубҳо худӣ ҳамоно тафтишгарону санҷишгароне ҳастанд, ки аз рӯйи хусумати шахсӣ ва ё бархурди манфиатҳо чунин аризаҳоро ташкил намуда, худ онҳоро месанҷанд.

- Вале ҳамин суол маро ором гузошта наметавонад: Чаро инҳо ин қадар имрӯз "ба домани шумо часпидаанд"?

- Чун ҳарису ҳасудхӯру нота-вонбинанд. Ҳамин ободониҳое, ки имрӯз дар ноҳия роҳандозӣ мешаванд, инҳоро чигархун мекунад - корҳое, ки дар 2-соли ахир амалӣ мегарданд, на дар тӯли 70 соли даврони шӯравӣ, на замони 20-соли истиқлолият ба ин андозаву ин суръат амалӣ нашудаанд. Ҳамаи ин аз ғамхориҳо ва хизмати падаронаи Ҷаноби Олӣ аст ва ман танҳо як иҷрокунандаи ташаббусҳои наҷибонаи он кас ҳастаму халос, ки айни замон бо тақдир илоҳӣ ва боварии Сарвари кишвар бори масъулияти ободониҳо ба дӯши ман афтидааст. Ба ҳасудони роҳи пешрафту ободониҳо ин чун як хорест, ки ба чашмашон халидааст.

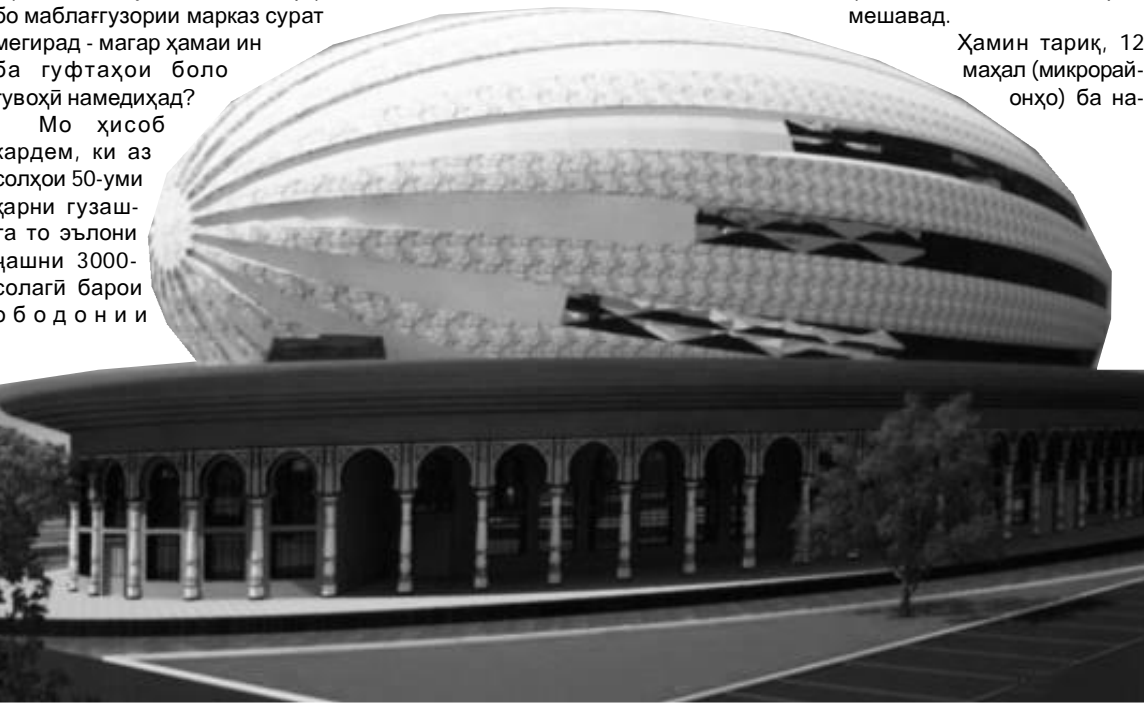
Аз рӯи ҳарисӣ ва ҳасудхӯриашон кӯшиш ба он доранд, ки хислатҳои ба худ хосро ба ман нисбат бидиҳанд. Ба шумо иброн медорам - дар давоми умрам ҳатто носу сигор накардаам, то ҳол нӯшокиҳои спиритиву дигар маводи масткунанда истеъмол накарда, "лаззат"-и онҳоро наҷашидам. Зани дуввум ва маъшуқае надорам ва боре ҳам надоштам. Агар касе чавонмард бошаду бо далелҳои муътамад инро исбот кунад, ман ҳозирам фаъолияти сиёсиамро дарҳол қатъ бисозам, чун дигар ҳуқуқи маънавии ҳамчун роҳбар кор карданро надорам. Дар маркази ноҳия манзил ва ё дигар шакли моликияти хусусӣ надорам. Тӯли инак ду соли роҳбариям ягон хешу пайвандон, дӯстон, ҳамкурсону ҳамсинфонамро дар мақомоти маҳаллии иҷроияи ҳокимияти давлатӣ ба кор нагирифтаам. Ин мизу курсиҳое, ки ҳоло мову шумо нишаста сӯҳбат дорем, ҷои кориам ҳастанд, ана он мизу креслои муқташам "ҷои раиснишин" аст - ман боре дар он нанишастам ва вақти инро ҳам надорам, чун ноҳия имрӯз лобалои корҳои азими азнавсозӣ истодааст. Мошинам намест, барориши соли 2003 буда, то ҳол дар хидматам қарор дорад.

- Хуб, мегузарем ба дигар суол. Ҳисор пешорӯи чашн қарор дорад. Вобаста ба ин, бо қарори Ҳукумати кишвар дар ноҳия сохтмони иншооти чашнӣ бомаром идома дорад,

ки оянда ба кулӣ симои маркази ноҳияро дигар хоҳад намуд. Бигӯед - оё корҳо дар ин самт аз рӯи нақша сурат гирифта истодаанд? То он рӯз тамоми ин иншоот ба истифода дода мешаванд ва сатҳу сифати он чӣ гуна хоҳад буд?

- Мардуми ноҳия аз ташаббуси наҷибии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҷаноби Олӣ муқташам Эмомалӣ Раҳмон, ки 4 октябри соли 2011 чашни 3000 - солагии Ҳисорро эълон карданд, аз сидқи дил миннатдоранд. Мо, ҳисорӣён, агар дар як рӯз 24 соат кор кунем ҳам, ба подоши яклаҳзаина диққату ташаббусҳои Президент ва Ҳукумати кишвар ҷавоби сазовор дода наметавонем. Худ қазоват фармоёд, бунёди варзишгоҳ барои 20000 ҷойи нишаст, маҷмааи гимназияи президентӣ, Кохи муқташами фарҳанг, китобхона, осорхона, тармим ва таъмири Қалъаи Бостонӣ Ҳисор, бунёди роҳи калон аз хамгашти шаҳрҳои Душанбе - Турсунзода то Қалъаи Ҳисор, гузаронидани хатҳои нави обу ташноб ва барқ, ки бо маблағгузорию марказ сурат мегирад - магар ҳамаи ин ба гуфтаҳои боло гувоҳӣ наметриҳад?

Мо ҳисоб кардем, ки аз солҳои 50-уми қарни гузашта то эълони чашни 3000-солагии барои о б о д о н и и

ноҳияи Ҳисор аз ҳисоби давлат бо нархҳои баргардонидашудаи имрӯза (бо дарназардошти индексатсияи соли 1961 ва давраи баъд аз истиқлол) ҳамагӣ 728 миллион сомонӣ сарф шуда будааст. Ҳоло барои бунёди иншооти чашнӣ давлат беш аз 1 миллиарду 700 миллион сомонӣ сарф карда истодааст. Худатон хулоса барореду муқоиса кунед... Ҳама корҳо тибқи нақша пеш рафта истодаанд ва Худо хоҳад, то рӯзи чашн тамоми иншоот бо сифати баланд ба истифода дода хоҳад шуд. Барои тахти назар қарор додани сифати корҳо мо шӯрои чамъиятӣ ташкил намудем, ки мутахассисони варзидаву собиқадорони соҳа аъзойш буда, аз болои сифати корҳо назорати доимӣ мебаранд.

- Ҳамкорӣ дар ин самт бо соҳибкорони маҳаллӣ чӣ гуна ба роҳ монда шудааст, ягон душвории дида мешавад? Буданд соҳибкоре, ки норозигӣ баён намуда, аз бунёди сохтмонҳои чашнӣ сарпечӣ намуданд ва ё ин иқдомотро бо мақсадҳои ғаразнокӣ худ истифода бурдани шуданд?

- Ташаббуси Сарвари давлат ва вохӯрии он кас бо аҳли ҷамоат-

чигӣ ва соҳибкорони ноҳия 15 октябри соли 2012 миёни соҳибкорони маҳаллӣ ҳамовозию калон пайдо намуд. Соҳибкорон, аҳолӣ, шахсонӣ алоҳида тасмим гирифтанд, ки 198 иншооти чашнӣ бунёд созанд. Дуруст қайд намудем, 16 нафар соҳибкорон аз идомаи кор даст кашиданд. Онҳоро фаҳмидан мумкин аст. Тичорат то андозае таваккал дорад. Баъзеашон дар таҷриба ноком шуданд, бархе бо баҳонаи чашн ба ҷойи корхонаҳои саноатию истеҳсолию коркард дар заминҳои обӣ бунёд кардани мағозаву дӯконҳоро дар нақша доштанд ва табиист, ки ба онҳо барои пиёда сохтани нијаташон иҷозат дода нашуд. Ба ин нигоҳ накарда, дар маҳалҳо ташаббуси соҳибкорону аҳолӣ авҷ гирифт. Аз 245 иншооти чашнӣ, ки сохтмоншро соҳибкорони ноҳия ба зиммаи хеш гирифта буданд, то имрӯз дар маҷмӯъ 90 иншоот, аз ҷумла 48 иншооти чашнӣ, ки хазинааш 64 миллион сомониро ташкил медиҳад, қабул карда шуда, 42 иншооти дигар барои супоридан омода аст.

Ғайр аз ин, бидуни нақшаи чашнӣ 163 иншоот аз ҷониби 54 нафар соҳибкори маҳаллӣ сохта шуда истодааст, ки 80 фоиз дар арафаи анҷомёбист. Дар ин қатор 39 адад хонаҳои истиқоматию замонавии шакли коттеҷӣ, 4 мактаб, 26 синфхонаҳои иловагӣ, 9 майдон ва 4 қасри варзишӣ, 28 бунгоҳи тиббӣ, 9 пул, 7 адад пойгоҳҳои обрасонӣ, 35 нуқтаи хизматрасонӣ ва савдо, 4 адад зеристгоҳи барқӣ, 6 корхонаи коркарди сангу шағал ва истеҳсоли хишт, заводи асфалтбарории ЧДММ "Роҳи Тоҷик", як боғи интенсивӣ, 2 адад бинои маъмурий, 2 ҳаммом, азнавсозии биноҳои 2 банк, иваз намудани 90 симҷӯби барқ, таъмири 16,2 км роҳ, гузаронидани 4 км кубури оби ошомиданиро зикр намудан лозим аст. Азнавсозии 3 фермаи чорводорӣ барои 1532 сар чорво ва комплекси ширдӯшию бо технологияи муосир муҷаҳҳазшуда ба анҷом расонида шуд. Имрӯз, дар маҷмӯъ, дар 411 иншоот кор давом дорад. Ҳамчунин дигар корҳо, аз қабили шинондани дарахту гулҳо муташаккилона идома дошта, ҷамоатҳои шаҳраку деҳот ва аҳолӣ барои қабули зиёда аз 2500 меҳмони чашнвора омода мебошанд.

- Нақшаи асосии азнавсозии

маркази ноҳия қабул карда шуд. Корҳо аллакай дар ин самт оғоз ёфтаанд - масалан, дар кӯчаҳои шаҳрак ивазкунии кубурҳои обгузар идома дорад, роҳҳои марказӣ мумфарш мегарданд, дар хиёбони Ҳабибулло Назаров якҷанд биноҳои дуошёнаи куҳнаву фартутшуда ва дар ҳолати садамавӣ қарордошта хароб карда шуданд. Таъмини манзилҳои истиқоматӣ ба маскунини ин биноҳо дар чӣ вазъ қарор дошт - оё ашхоси норозӣ вуҷуд доранд ё на?

- Нақшаи генералии шаҳри Ҳисор бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2012, тахти № 337 тасдиқ карда шудааст. Шумораи банақшагирифташудаи аҳолии шаҳр 55000 нафар мебошад, ки барои ҷойгирии чунин теъдоди аҳоли 10,56 га майдони маскунӣ лозим аст. Ҳоло худуди шаҳр 728,0 га - ро ташкил дода, рушди худуди шаҳри Ҳисор аз ҳисоби заминҳои кишоварзии хоҷагии ба номи Латиф Муродов ва хоҷагии "Ватан" амалӣ карда мешавад.

Ҳамин тариқ, 12 маҳал (микрорайонҳо) ба на-

қша гирифта шудааст, ки 7 маҳаллаи мавҷудаи аҳолинишин ва 5 маҳаллаи лоиҳавӣ мебошад. Сохтмони системаи шабакаҳои обтаъминкунӣ ва канализатсияи ноҳия дар доираи лоиҳаи "Барқарорсозии шабакаҳои обтаъминкунии шаҳрҳои марказии Тоҷикистон" амалӣ шуда истодааст. Айни замон ба масофаи зиёда аз 5 км кубурҳои корезӣ дар кӯчаҳои С. Раҷабов, Ю. Гагарин, М. Турсунзода, ки фармоишгараш Дирексияи сохтмони иншооти ҳукуматию Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, аз ҷониби ЧДММ "Осоиш" ҳобонида шуданд. Ба масофаи 7,463 километр кубурҳои оби нӯшоқӣ дар кӯчаҳои Б. Раҳимзода, Ҳилолӣ, Ф. Абдуллоев, Ҳамадонӣ, М. Сатторов аз ҷониби ЧДММ "Обёрии Данғара" (фароишгар-КВД "Хоҷагии манзилию коммунали" -и Ҷумҳурии Тоҷикистон) ва ба масофаи 9,481 км дар кӯчаҳои Берунӣ, З. Абдуллоев, Ҷ. Румӣ, Беҳзод, С. Айни, Н. Ганҷавӣ, А.С. Пушкин, К. Хучандӣ, Бедел ва Чомӣ (фармоишгар Дирексияи сохтмони иншооти Дастгоҳи иҷроияи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва пудратчиаш ҶСК "Тоҷиккоммуналпроект") васл карда шуданд.

Аҳолии хонаҳои дуошёнаи хиёбони Ҷ. Назаров аз иншооти ба нақша гирифташуда ба бинои баландошёнаи маҳаллаи 8-уми шаҳраки Ҳисор кӯчонида шуда, 31 шаҳрванди зарардида бо манзили истиқоматӣ таъмин карда шуданд. Ба 25 оилаи дигар қитъаҳои заминӣ наздиқавлигию ва маблағи муайян дода шуда, то ин замон ягон нафари норозӣ ба қайд гирифта нашудааст.

- Суоли охири. Чуноне маълум аст, тақия бар ҳаводиси ахири Украина кишварҳои ғарбӣ алайҳи Федератсияи Русия таҳримҳои иқтисодӣ ҷорӣ намуданд, ки ин омил, тавҷам бо паст шудани қимати нафт дар бозори ҷаҳонӣ, боиси коҳиш ёфтани рушди иқтисодиёти Русия ва беқурбшавии асқори русӣ гардидааст. Пӯшида нест, ки шумораи зиёди шаҳрвандони Тоҷикистон, аз ҷумла сокинони ноҳияи Ҳисор ба ҳайси муҳоҷирони меҳнатӣ дар Русия қору фаъолият доранд. Вале омилҳои дар боло зикргардида наметавонанд ба пастишавии сатҳи муҳоҷират аз кишвари мо ба Русия биваранд. Бо сурат гирифтани чунин ҳол дар ноҳия ягон нақша ва ё барномаи бо шугли доимӣ фаро гирифтани шаҳрвандон қабул шудааст?

- Ҳисор аз қадим чун маркази илму ҳунар, тичорату саноат ва сиёсат овозадор буд ва то ҳол, новобаста аз мушкилоти дар боло зикршуда ин рисолаташро миёни мардуми тоҷик гум накардааст. Кордониву хунармандӣ ва саховатмандии чавонмардонӣ ҳисориро мардуми ҷумҳурий хуб медонад. Дар ноҳияи мо ҳамеша барои чӣ мардуми маҳаллӣ, чӣ дигар манотиқи кишвар ҷабҳаи қору фаъолият мавҷуд буду ҳаст. Масалан, шумо ба "мардикорбозор"-и Ҳисор биравед ва хоҳед дид, ки дар он намояндагони дигар манотиқи кишвар солиёни сол ҳамчун коргар ҳузур доранд ва рӯзгори хонаводаашонро таъмин мекунанд, Ҳатто дарёфти афроде аз аҳолии таҳҷой миёни онҳо амрест маҳол. Яъне, ба истилоҳ, "Русия"-и онҳо аз аввал ҳамин Ҳисор будааст. Гузашта аз ин, то имрӯз вобаста ба чашни Ҳисори Бостонӣ дар ноҳия боз зиёда аз 4000 ҷойҳои нави қору таъсис дода шудааст. Бо ба истифода додани иншооти гуногуни саноативу хизматрасонӣ ин шумора то 14000 расида, оянда боз майл ба зиёдшавӣ хоҳад дошт.

Зикр бояд намуд, ки муҳоҷират худ як раванди табиист, он хоси танҳо Тоҷикистон набуда, дар ақсои олам паҳн шудааст. Аз худӣ ҳамоно Русия низ шумораи зиёди муҳоҷирони меҳнатӣ рӯ ба Аврупову Амрико оварда, сокинони мамолики аъзои Иттиҳоди Аврупу, чун Португалияву Руминияву Булғористон ва Маҷористону Лаҳистону Албанияву монанди инҳо баҳри ҷустуҷӯи қору рӯ ба кишварҳои мутарраққи Ғарб ва Шимоли Аврупу меоранд.

Умуман, дар самти паст намудани сатҳи камбизоатӣ ва бо шугли доимӣ фаро гирифтани аҳоли дар саросари кишвар аз ҷониби ҳукумати марказӣ барномаҳои давлатӣ қабул шудааст, ки бомуваффақият амалӣ мешаванд.

- Барои сӯҳбат ташаккур.

Мусоҳиб Азамат ДҶУСТОВ

Ошёни меҳро сард насозем

Оиларо ошёни меҳр мегӯянд, ошёне, ки дар пояи баланд қарор дораду кулли бурду бохти зиндагиро барои ҳар як инсон меомӯзад, чунки ҳастии инсон маҳз аз оила сарчашма мегирад. Пас, оила бояд ба тавре банду баст карда шавад, ки нуқси ночизи он (қамтарин нофаҳмиҳои оилавӣ) низ ҳамчун як ширинии ҳаёт пазируфта шавад.

ОИЛА падидаи иҷтимоӣ буда, онро ячейкаи пешбарандаи ҷомеа ном мебаранд, падидаест, ки ҷомеа ва давлат аз он ғизои маънавий мегиранд, падидаест, ки ин ду сохтори муҳими муаррифи менамояд. Ё ба таври дигар, оила ақду пайванди муборак аст. Идора ва нигоҳ доштани онро масъулият мегӯянд, яъне оила паноҳгоҳест, ки аз даст задан ба ҳар гуна ҷинойт ва қорҳои ношоам ҳар як аъзои оила эмин нигоҳ меорад. Пас, он бояд чӣ гуна бошад? Суолест, ки атрофи он баҳсҳои доманадору сару садоҳои зиёданд.

Солимии ҷомеаро аз солимии оила ва насли солим арзёбӣ мекунем, ки ин барҳақ дуруст аст. Ҷомеа аз оилае, ки намуна аст, оилае, ки дар маҳал обрӯю эҳтиром дорад, оилае, ки фарзандони тарбиядида ва солим дорад, оилае, ки баробарҳуқуқи аъзои оиларо мувофиқи қонуноҳои амалкунандаи зиндагӣ эътироф кардааст, сарчашма мегирад. Вале, мутаассифона, кам андар кам чунин оилаҳо ба назар мерасанд, ки ба талаботи замони ҳаёти муносибанд. Мисоли инро дар яке аз масъалаҳои мубраме, ки имрӯзҳо аҳли ҷомеа ва махсусан мутахассисони соҳаи дахлдорро ба ташвиш овардааст ва аз он бонги изтироб мезананд, дида мебароем, ки ин никоҳи хешутаборӣ аст.

Никоҳи хешутаборӣ таърихи доманадор дорад, ки бештар миёни мардуми мусалмон роиҷ аст. Таърихнигорон, фарҳангшиносон ва ҳатто рӯҳониён сабаби роиҷ гаштани чунин издивоҷро ба омилҳои иҷтимоӣ вобаста мекӯянд ва таъкид ба таъкид мекӯянд, ки аз никоҳи хешутаборӣ кӯдакони имконияташон маҳдуд ба дунё меоянд.

Мутахассисони соҳаи тиб низ бар он ақидаанд, ки ҳамсарӣ бо аммаву амӯзода, холаву тағозода агар ба солимии фарзанд таъсири манфӣ нарасонад ҳам, хатари таваллуди фарзандони носолим дар наслҳои оянда, набераву абаҳои онҳо дида мешавад. Кафолати солим ба дунё омадани фарзандон аз никоҳи хешутаборӣ ҳеҷ гоҳ набуд ва намешавад.

Таҳлилҳо ва мушоҳидаҳои нишон медиҳанд, ки шумораи оилаҳои парокандае, ки никоҳи хешутаборӣ дошта, фарзандони носолим ба дунё овардаанд, рӯз аз рӯз рӯ ба афзоиш аст. Акнун қазоват кунед, дар сароғози хонадоршавӣ аз никоҳи хешутаборӣ андеша намекунем, вале баъди таваллуди тифл, ки иллатҳои маъюбии ӯ хувайдо мешаванд, ҳам аз ҳамсар ва ҳам аз фарзанд канораҷӯӣ намуда, бо ҳар баҳона роҳи ҷудошави-

ро пайдо менамоем ва ин ду фарштаи заминиро аз хонаву дар маҳрум месозем. Сарсоню саргардон зан-модари овора намедонад ба кучо раваду бо фарзанди бемораш чи қор кунад. Ягона роҳи илҷошро дар ятимхона мебинад. Ҷигарбандашро бо дили нохоҳам дар он боргоҳ бо ду дидаи гирён ва чашм ба роҳ паноҳашро ба Худо ҳавола карда, мемонаду меравад. Меравад бо ҳаёлҳои парешон, бо ашқҳои шашқатор, бо ҷигари сӯзону дили нолон. Кӯчаву хиёбонҳои доманадори шаҳро мегузарад, чӯйбору кӯпрухҳои дигарро убур мекунад, аз назди ҳазорҳо инсонҳо мегузарад, вале дар фикри андеша намедонад кучо расидаасту кучо равон аст. Моту маҳбӯт аз тақдири хеш, аз саҳтию сардиҳои зиндагӣ болои санги қалон фиғон мекунад.

Мо бошам чӣ? - Андешаи онҳоро намекунем. Аз пайи сариштаи зиндагии хеш шуда, фикри зану кӯдаки маъюб дигар дар сари мо намеғунҷад. Ё беҳабар аз оху нолаи ҷонсӯзи модару кӯдаки заиф ва ё бепарвоӣ нисбати тақдири онҳо беҳабар аз онем, ки дар рӯзи қиёмат ҷавоби онҳоро ба Парвардигор чӣ гуна медиҳем? Беҳабар аз онем, ки тақдири ин тифли бегуноҳ чӣ мешавад? Охир ӯ бегуноҳ аст, бале, бегуноҳ. Гуноҳу хатоии нобахшиданӣ аз мо сар мезанад, пас чаро мо дидаву доништа худро ба нодонӣ мезанем ва тақрор ба тақрор на аз паи ислоҳ, балки аз пайи зиёдшавии никоҳи хешутаборӣ, ки дар фарҷом ба оилавайронӣ ва ятим мондани кӯдакон оварда мерасонад, талош мекунем?

Андеша бояд кард, на андешаи сарсарӣ, балки андешаи амиқ, ки роҳи ин мусибатро чӣ тавр бояд гирифт. Бале, мусибатест барои он зан ва он тифле, ки меҳрубонию навозишҳои падаронаро надида, ба тақдири хеш тан медиҳанд. Мусибатест, ки ҷомеаро домангир аст. Мусибатест, ки ҳалли бетаъбири худро тақозо дорад.

Пас, тадбир чист? Сарвари давлат дар Паёми имсолаи худ ба ин суоли мо посухи амиқ ва дастур низ додаанд. Ин моро ҳушдор медиҳад, ки оила ва маърифату суннатҳои хонаводагиро муқаддас муҳтарам донем. Яъне, мо бояд аз издивоҷи хешовандӣ канораҷӯӣ намоем, аз он даст кашем ба хоҳири солимии наслҳо ва пойдорӣи оилаҳо ва ин дастур раҳнамоест барои ҳамаи аъзои ҷомеа ва махсусан ҷавонон, то фардо зиндагиро фарзандони солим дошта бошем.

Сабоҳат МАХМАДАЛИЕВА,
қорменти Қумити
қор бо занон ва оила

"Аз 165 ҳазор нафар маъюбе, ки гар кишвар ба қайд гирифта шудааст, 35 фоизаш ба иллати никоҳи хешу табории наздик ба миён омадааст".

Эмомалӣ РАҲМОН

Акси садо

ТО КИ ҲАЁТАШОН ПАЖМУРДА НАШАВАД

Баромати пурмуҳтавои Президенти мамлакат, мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро дар ҷамъномаи тантанавӣ ба муносибати Рӯзи модар тавассути телевизиони марказӣ тамошо карда, рӯзҳои аввали фаёлияти меҳнатнам дар идораи рӯзномаи вилоятӣ "Ҳақиқати Суғд" (онвақта "Ҳақиқати Ленинобод" дар соли 1986 ба хотирам омад.

АЗ Хонаи пиронсолони "Деҳмӯй" таҳти унвони "Модар нигарон аст", мақолае иншо кардам. Хоксорӣ нашавад ҳам бояд гуям, ки маводи камина аз ҷониби устодон баҳои баланд гирифт. Номаҳои зиёди меҳнаткашон чун акси садо ба унвони рӯзнома омаданд. Он чо суҳан аз бепарвоии фарзандон нисбати модари дилбанд мерафт, ки 17 сол инҷониб чашм ба роҳи 3 фарзанди б е р а ҳ м а ш буду аммо онҳо бо баҳонаи модарашон касалии тарбод дош-

тану аз роҳгардӣ монданаш ўро ба ҳукми фаромӯшӣ ниҳода буданд.

Роҳбарияти Хона занг зада хоҳиш кард, ки аз ҳаёти кӯдакону наврастони ноқис, ки он вақт тахмин 25-30 нафар иқомат доштанд, низ чизе ба қалам диҳам. Ростӣ гап, вақти иншои мақола ба ҷанбаи маънавийи он-бетараҳуми волидайн нисбати ҷигарбандони мубталои касалии эътибор додаму аммо, бинобар сиёсати замони шӯравӣ ошкор сохтани сабабҳои афзудани насли ноқисро, ки манъ мекард, чизе навишта натавонистам.

Аз маълумоти оморӣ расмӣ бармеояд, ки ба санаи 6 март дар қаламрави вилояти Суғд 7205 нафар маъюби аз 1 то 18-сола ба қайд гирифта шудааст, ки 1515 нафари онҳо (21%) аз никоҳи хешу таборӣ тавлид шудаанд. Сад афсӯс, ки ин раванди номатлуб дар вилоят тамоюли зиёдшавӣ дорад. Дар як соли охир шумораи ба дунё омадани тифло-ни ноқис дар вилоят 60 нафар афзудааст, ки ин ҳолати кулли ҷомеаро бояд ба ташвиш андозад.

Масъалаи маъмур хусусан дар

ноҳияи Зафаробод ташвишовар аст. Аз 175 нафар кӯдакону наврастони маъюб 98 нафарашон фарзандони аз никоҳи хешу таборӣ ба дунё омада ҳастанд, ки 56 дарсадро ташкил медиҳанд. Вазъият дар минтақаҳои кӯҳии вилоят, аниқтараш дар водии Зарафшон низ боиси нигаронии саҳт аст. Масалан, агар дар ноҳияи Айни аз 288 нафар маъюб 113 нафар (40%) аз издивоҷи хешовандӣ бошанд, дар Кӯҳистони Мастҷоҳ аз 83 нафар 30 бачагони маъюб (36,1%) ба дунё омадаанд. Ин нишондиҳанда дар ноҳияи Шаҳристон 130 бар 45 (34,6%) ро ташкил медиҳад.

Тавре номзади илмҳои тиб Абдуназир Очилзода дар рисолаи илмӣ хеш "Оқибатҳои ҳузнангези издивоҷи хешутаборӣ" менигорад, имрӯзҳо дар деҳаи Марзичи ноҳияи Айни нисбат ба дигар шаҳру навоҳии кишвар шумораи издивоҷи хешутаборӣ зиёд ба назар мерасад. Тадқиқоти илмӣ табибон таҳти роҳбарии про-

фессор И.Холматов исбот кардааст, ки дар ин деҳа аз ҳисоби издивоҷи хешовандони наздик кӯдакони узви шунавоиашон нуқсондор (қару гунг) нисбат ба дигар ноҳияҳо бештар вомехӯранд.

Дар шуъбаи сурдологии Маркази саломати шаҳри Хуҷанд бошад, зиёда аз 560 нафар бачагони бемории ношунавоӣ ба қайд гирифта шудаанд, ки волидайнӣ 120 нафари онҳо хешу табори наздиканд.

Бино ба гуфти мудири шуъбаи амрози занонаи беморхонаи №2 шаҳри Хуҷанд Машҳура Султанова бошад, кӯдакони нуқсондор на танҳо аз никоҳи хешутаборӣ ҳамзамон бо сабабҳои бемории гуногуни модарон низ ба вучуд меоянд. Хусусан, риоя нашудани меъёрҳои муайян дар даври ҳомиладорӣ, саривақт аз назорати духтурони минтақавӣ нагузаштан, зиёда аз ин бепарвоӣ нисбати тақдири ояндаи ҷанини дар батн буда, мучиби зиндагони тарҳи ҳамсарону авлодонӣ онҳо мегардад.

Воқеан ҳам бино ба гуфти сарпедиатри Раёсати тандурус-

тии вилояти Суғд Фаҳриддин Ҳақимов як тан аз мутахассиси УЗИ дар Федератсияи Русия курси тақмили ихтисосро дар самти муайян намудани иллатҳои тифл дар ҳафтаҳои аввали ҳомиладорӣ хатм карда, айни ҳол аз шаҳру навоҳӣ мутахассисони ҷавонро дар таваллудхонаи шаҳрӣ омӯзонидани иллатҳои саҳте, ки бо он зиндагӣ кардан маъние надорад, исқоти ҳамл гузаронида мешавад.

Аслан ин қорро дар давлатҳои мутамаддини Аврупо ба чо меоранд. Масалан, дар Олмон ин гуна таҷриба аз солҳои пеш маъмул гардида буд, ки хушбахтона то ба мо омада расид.

Дар вилояти Суғд чанд муассисаҳои амал мекунанд, ки ин тоифа кӯдаконро ба оғуш гирифтаанд ва ё табобати онҳо дар он чо ба роҳ монда шудааст. Дар деҳаи Хистеварзи ноҳияи Б.Ғафуров мактаб-интернат барои бачагони ношунаво, дар маҳаллаи "Пахтақор"-и шаҳ-

ри Хуҷанд бошад, мактаб-интернати махсус барои бачагони ақлан суфт инкишофёфта ва дар деҳаи Деҳмӯйи ноҳияи Ҷ.Расулов бошад, Хонаи маъюбон барои кӯдакон амал мекунад. МИҲД вилоят бошад, барои эшон шароитҳои хубу мусоидро фароҳам сохтааст.

Дар маҷмӯи пешгирии никоҳи хешутабории ҷавонон ва дар ин замина ба дунё омадани тифло-ни иллати модарзодӣ кори дастаҷамъонаро металабад. Пеш аз ҳама масъулияти падару модарро. Сардори давлат барҳақ таъкид месозанд, ки "вазифаи муқаддас ва аввалиндараҷаи падару модарон, омӯзгорону табибон, оилаҳои пешқадам, занҳои бомаърифат ва уламои дин, пеш аз ҳама ба шарҳи ҳамина масъалаи муҳим равона карда шавад, то мо тавонем фарзандони хешро ба зиндагии мустақилона омода карда, дар оянда хушбахтии онҳоро бинем, на ин ки аз дарди ҷонкоҳи ҳаёти пажмурдаи онҳо як умр азоб кашем".

М.МАҚСУДОВ

КАБЎТАРҲО ДАР ШАҲРИ МО НАМЕШИНАНД

Кабутарон болои китфони мо намешинанд. Ин қонваракони зебо аз кафи дастони мо дон намехӯранд. Бисёре аз мо ба чунин як муошират бо қонварон одат накардаем ва эҳсоси ҳаловати меҳрубонӣ ба монанди мӯсича, кабутар, қанорӣ (канарейка) ва ё кабкро намедонем.

БОРЕ дар майдони назди Театри опера ва балети ба номи Садриддин Айни дидам, ки чанд кабутар ва мӯсича рӯи майдон нишаста ва аз буни пораҳои фарши бетони бо нӯли худ рӯзӣ мечустанд. Ин дам ду навҷавони дар ҳоли гузор аввалин коре, ки карданд, бо алвонҷ додани дастон ин қонвараконро аз қорашон монанд ба ҳаво паронданд.

Ба худ гуфтам: - Хайрият ба санг назаданд. (Санг набуд, вагарна ҳатман чунин мекарданд.)

Одати хушунат бо қонварон аз кӯдакӣ ба мо ёр аст. Сағро дидем, бо санг мезанем, морро бинем, ҳатман мекушем. Парандагони бечораро, ки шояд дар симои одамон ба худ ниғаҳбон ва пушту панҷоҳе мечӯянд, сангборон мекунем.

Шояд ба ин далел бошад, ки дар хиёбону майдонҳои шаҳрҳои мо паррандагон, аз ҷумла кабутарон кам мешинанд. Дар Тоҷикистони азими мо танҳо ҷоё, ки ин қонваракони зебо бо одамон унс гирифтаанду меҳрубонӣ мекунанд, саҳни масҷиди ҷомеи Шайх Муслиҳиддин дар шаҳри Хучанд аст.

Сокинони ин шаҳри бостонӣ меғӯянд, ки ҳафт пушти ин паррандагон дар ин маҳал гузашта ва ҳатто дар замонҳои мардум худ гуруснагӣ мекашиданд, ба ин қонварон дон ёфта медоданд (одати неке, ки то ба имрӯз мардуми шаҳр нигоҳ доштааст).

Кабутарон ба яке аз рамзҳои ин шаҳр табдил шуда маҳалли будубоши онҳо ҷои тамошои сокинон ва меҳмонон аст.

Дар яке аз майдонҳои шаҳри Лондони Англия, ки номи Трафалгарро дорад, ҳар рӯз ҳазорҳо нафар сайёҳ барои дидану тамошои садҳо кабутаре, ки дар майдон макон гирифтаанд, меоянд ва пас аз тамошои тӯлонӣ хотиротеро бо худ ба кишварҳои худ мебаранд.

Ҳангоми тамошои ин майдон ба сайёҳон таъкид мешавад, ки ба ҳеҷ ваҷҳ ба кабутарҳо хӯрок надиханд, вагарна ҷарима мешаванд. Нигоҳубини ин қонварон ба уҳдаи ҳуди ниҳодҳои шаҳр буда ва давлат солана маблағи муайян ҷудо ва харҷ мекунад.

Ниҳодҳои расмӣ ин иқдомро барои пешгирӣ аз паҳн шудани ҳар гуна бемориҳои медонанд. Онҳое, ки ин қонваро вайрон мекунад, ҷаримаи калон пардохт мекунад.

Сокинони шаҳри Маскав ва

меҳмононе, ки аз майдони Сурх боздид мекунад, ба ҳазорон кабутари гуногунранги сокини ин майдон ва ибодатгоҳи Василий Блаженный одат кардаанд.

Меғӯянд, ки дар панҷоҳ соли пеш сокинони қариб ҳар бинои маркази ин шаҳр кабутар парвариш мекарданд, вале бо гузашти замон ба ҳадафи танзими ин раванд фақат дар чанд маҳал ба парвариш ин қонварон иҷозат дода, маконҳои дигари таҷаммуи онҳоро бастанд.

Чандин шаҳри кишвари Ҳинд, шаҳри Мазори Шарифи Афғонистон, Машҳади Эрон, майдони Сан - Маркои Венесия ва шаҳрҳои даҳҳо кишвари дигар маҳалли гирдиҳамои кабутаронро дошта, ки ба макони тамошо ва ба як василаи истироҳати сокинони маҳаллӣ, ҷои боздиду тамошои меҳмонон ва гардишгарони хориҷӣ табдил шудааст.

Кабутарҳо одати бозгашт ба манзили худро доранд, ба ин далел буда, ки замонҳои одамон онҳоро омӯзиш дода ба унвони хаткашон истифода мекарданд. Дар кишварҳои пешрафта парвариши кабутар ба монанди ниғаҳдори моҳичаҳо дар аквариум бинобар серхарҷ будан қори хонаводаҳои доро ва сарватманд доништа мешавад.

Аммо шароити Тоҷикистон каме дигар буда, ба сабаби обу ҳавои гарм ҳар фарди дӯстдори парранда метавонад кабк, кабутар ва диллоҳ қонварро дар шароити ҳавлӣ парвариш кунад.

Баъзе сокинони шаҳри Душанде низ ин одатро доранд ва агар таваҷҷуҳ кунед, кабутарони ин афродро гоҳ-гоҳе дар фарози шаҳр мебинед.

Дар баробари кабутарҳои хонагӣ садҳо адад кабутарони саҳроӣ низ ҳастанд, ки бом ва чортоқҳои хонаҳо ва сохтмонҳои корхонаҳои кӯҳнаи шаҳрамонро манзили худ инро додаанд.

Аммо чунин ба назар мерасад, ки ин қонварон бо вучуди шаҳр наздик шуда, мон ҳазарон

Бобоҳон аз ҳамсоғони мо буда, чанд сол боз ба парвариши кабутарон машғул аст. Вай замоне то 50 кабутар доштааст, аммо ҳоло ба сабаби камбудии вақт ва боло рафтани нархи хӯроқи парранда аз 7 то 10 кабутарро нигоҳубин мекунад.

Ҷу меғӯяд: - Пеш аз ҳар сафар ба Русия кабутарҳоямро мефурӯшам ва фақат 3 тояшро мемунам, то ки ба хонаводаам то замони бозгашт вазнин нашавад.

Ба гуфтаи ӯ, баъзан пас аз бозгашт хонаи кабутаронро ҳоли мебинад ва саҳт қаҳраш меояд.

- Оилаам меғӯяд, ки раҳояшон кардам, гашта наомаданд. Аммо медонам, ки кабутар агар озод бошад, ҳатман ба лонааш бармегардад. Инҳоро бачаҳои ноҳалаф медузданд ва бурда ё руст мекунад ва ё ба каси дигаре мефурӯшанд.

Ҷу таъкид кард, ки ҳар кас ин қонварро парвариш карда наметавонад ва кафтари рабудашуда бештари вақт дар ҷои бегона мемиранд.

Вай иқдор шуд, ки аз нигоҳубини кабутар фоидае намегирад, магар ин ки аз хониш ва парвозашон дар ҳаво ҳаловат мебарад.

Вай қайд кард, ки агар кабутар шод ва сер бошад, парвозаш ҳам зебо ва кирои тамошо аст.

Ин дӯстдори парранда дар чандин соли шугли худ назоқатҳои бисёри парвариши ин қонвараконро фаҳмида, ба ин ҳулоса омадааст, ки ҳар вақте кабутар аз кафи даст дон хӯрад, ин нишонаи воқеи унс гирифтани эътимодаш ба одам аст.

Ҷу бовар дорад, ки паррандагон ҳам мисли одамонанд. Ҷои беҳтаре барои худ мечӯянд, агар пайдо карданд, он ҷо сокин мешаванд.

Табиатшиноси олмонӣ Алфред Брэм кабутарро "қосиди сулҳ" номида буд ва ин мафҳум як замон ҷаҳонӣ ҳам шуда буду ин қонварон чун рамзи ободӣ, субот, оромӣ ва озодӣ дар барномаҳои давлатӣ ҳузур пайдо мекарданд. Кабутар барои мардуми тоҷик аз қадим ифодагари ишқу муҳаббати пок буда, дар ашъори шоирон ва осори шифоҳӣ васф шудааст.

Дар солҳои соҳибистиқлолии Тоҷикистон низ дар чандин барномаҳои расмӣ кабутарҳоро истифода карда, дар бахше аз барномаҳои саҳнавӣ ҳамчун рамзи сулҳи пайдор ба ҳаво сар доданд.

Ба гуфтаи мутахассисон кабутар дар ҳақиқат паррандаи ҷаҳонӣ буда, бо тафовут аз дигар қонварони болдор онро қариб дар тамоми ғушаю қанори дунё дидан мумкин аст.

Кабутар паррандае аст, ки ба ғайр аз кутби шимол ва ҷануб дар тамоми минтақаҳои дунё маскун шудааст.

Бинобар гузориши ниҳодҳои табиатшиносӣ имрӯз дар рӯи замин наздики 600 намуни кабутарони ваҳшӣ ва хонагӣ парвариш мешаванд.

Инсонҳо бо парвариши ин қонваракон нафақат барои бақои онон ёрӣ медиҳанд, балки ба ин васила дар ҳамоҳангии инсон ва табиат, ки як ҷизи муҳиму лозим барои рангоранг шудани вучуди муҳити зисти мо

аст, мададу мусоидат мекунад.

Боре ба китф ва ё дастони шумо паррандае нишастааст? Ва боре эҳсоси ҳаловат аз меҳрубонӣ ба қонвароне ба монанди кабутар, қанорӣ ва ё кабкро кардаед?

Албатта ин чиз барои бисёриҳо ғайриоддӣ менамояд, аммо дар зиндагӣ нафароне ҳастанд, ки ба ин қонварон низ унс гирифтаанд ва машғул будан бо қонварон, парвариш ва муҳаббат доштан ба онон одате дар рӯзгорашон аст.

Лутфан боре ба диққат ба чунин афрод зеҳн монед ва хоҳед дид, ки дар бештари маврид онҳо бо тафовут аз дигарон оромтабиат, меҳрубон ва хушсухбат ҳастанд.

Пас, биеед, ба қонварони атрофи худ каме нармтар муносибат кунед, агар ҳунари ва ҳаваслаи парвариш ва нигоҳубинашонро надоред, вақти дучор омадан нисбаташон рафтори дурушт накунем, то бирасад рӯзе, ки ба китфу дастонамон бишинанд. Агар ба дастамамон нишастанд, ҳадиқақал пеши поямаи шинанд. Сабр кунед ва бубинед, ки чи хиромону ба ноз роҳ мераванд. Агар чунин як манзараро бинед, ҳатман ошиқи ин хиромиданҳо хоҳед шуд ва дигарбора беихтиёр ба тамошои чунин як рафтор худ майл мекунад.

Як - ду бор тамошои парвози гашт ва хониши паррандае чун кабутар, бовар дорам ҳар навъ дили сард ва сангинро гарму нарм мекунад.

Солех ЮСУФОВ

Яке аз мавзӯҳои муҳим дар фазои сиёсӣ ва амнияти Осиёи Миёна ин густириши домани фаъолияти гурӯҳҳои ифротгаро дар сатҳи минтақа аст. Ин мавзӯ аз он нуқтаи назар дорои аҳамият аст, ки на танҳо кишварҳои назари Сурия ва Ироқро дучори бесуботӣ кардааст, балки таҳдидҳои амниятиро мутаваҷҷеҳи дигар кишварҳои минтақа низ намудааст.

ЯК нуқтаи қобили тавачҷуҳ ин аст, ки гурӯҳҳои ифротии фаъол дар сатҳи минтақа, ҳаммонанди ДИИШ бо паҳн кардани шиори иҷрои шариа-ти исломӣ ва ваъдаҳои бардурӯғи дифоъ аз Ислом ва мусалмонон, ашхоси нодону гумроҳ ва аз асли Ислом беҳабарро ҷалб карда, бо фаъолиятҳои сиёсӣ ва низомӣ, барои нооромии авзои ҷомеа алайҳи давлатҳои минтақа иқдом гирифтаанд.

Кунун ҳамаи мо дарк кардем, ки барои ба нестӣ бурдан ва решакан кардани чунин гурӯҳҳои тундгарову чангҷу ва ифротгаро дар яққоягӣ мубориза бояд бурд. Маҳз бо ҳамин хотир, 2-юми апрели соли равон, дар толори Китобхонаи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ташаббуси Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кумитаи кор бо ҷавонон, варзиш ва сайёҳии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон семинари илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи "Ҳамкориҳои ҷавонон бо мақомоти қорҳои дохилӣ дар мубориза бар зидди ифротгароӣ" баргузор гардид.

Дар кори семинар намояндагони Дастгоҳи иҷроияи Президент, вазорату идораҳои дахлдор ва ҳудуди 400 ҷавон аз навоҳии мухталифи кишвар иштирок карданд. Қайд карда шуд, ки шомилшавии ҷавонон ба ҳизбу ҳаракатҳои ифротгаро мардуми аҳли сайёра ба ташвиш овардааст. Алайҳи ин зӯҳуроти номатлуб дастаҷамъона ва дар яққоягӣ метавон мубориза бурд, то ҳимояи ҳуқуқи озодиҳои шаҳрвандон таъмин карда шавад.

Рамазон Раҳимзода, вазири қорҳои дохилӣ зимни суханронияш аз ҷумла қайд кард, ки гурӯҳҳои ифротгаро дар тамоми ғушаву канори дунё ҷавонро бо ҳар роҳу восита, ба ваъдаҳои маблағи ночиз дур аз волидайн, наздикону пайвандон карда, барои чангидан дар давлати Сурия ҷалб мекунанд. Мақомоти қорҳои дохилӣ баҳри пешгирии ва баргардонидани шаҳрвандон, баҳусус, ҷавонон аз давлатҳои чангҷу чораҳои дахлдор андешаида, кӯшиш менамояд, то ин гуна афрод аз роҳи бад баргашта, дар назди падару модар, оилаву фарзандон зиндагии осоиштаро ба роҳ монанд.

"Мутаассифона вақтҳои охир баъзе аз шаҳрвандони Тоҷикистон ба доми фиреби гурӯҳҳои ҷиноятпеша афтода, бо баҳонаи ҷиҳод кардану соҳиби сарвату мол гардидан, рӯзгори осудаву ором, ватани ободу зебо, волидайн ва ҳамсару фарзандо-

НИГАРОНИ

АЗ ПАЙОМАДҲОИ ИФРОТГАРОЙ

ни худро тарк намуда, дар кишварҳои хориҷ дар шароити вазину ғайриинсонӣ ва дар хорию зорӣ алайҳи дигарон меҷанганд. Айни замон дар давлати Сурия беш аз 200 нафар шаҳрвандони Тоҷикистон дар ҳайати гурӯҳҳои террористӣ ва экстремистӣ дар муқовиматҳои мусаллаҳона иштирок менамоянд. Теъдоди аз онҳо несту нобуд шуда, гурӯҳҳои дигар бинобар сабаби пойбанди хоҷагони манфиатҷӯ гардидан, наметавонанд аз доми фиреби онҳо раҳой ёбанд"-афзуд вазири қорҳои дохилӣ.

Рамазон Раҳимзода дар идомаи суханаш терроризм ва экстремизмро хатарӣ дахшатовар хонда, куштори ахири Фархундаро дар Афғонистон мисол оварда гуфт: "Ташвишовар ва нигаронкунанда он аст, ки бархе аз ҷавонони раҳгумзадаи тоҷик низ дар баробари ба гирдоби чанги бемаънӣ афтодан, инчунин ҳамсару фарзандони худро ба кишварҳои чангзада бурда, ҳаёти онҳоро низ дар хатар мегузоранд".

Ҷамҷунин илова намуд, ки гарчанде фаъолияти ҳизбу ҳаракатҳои ифротӣ дар Тоҷикистон тибқи қонун манъ шуда бошад ҳам, ҷои таассуф аст, ки ҷавонони моро гурӯҳҳои ифротгаро бо ваъдаи маблағҳои ночизе, ки ба ивази ҷони онҳо дода мешавад, гумроҳ менамоянд: "Даъват ба ҷиҳод алайҳи ҳамдигар, миёни мардуми як қавм ва як дину оин ба ҷуз манфиатҷӯӣ, хусума-

ту ихтилофҳои мазҳабӣ дигар чизе беш нест. Ин ҷавонон, ҳамон гурӯҳҳои раҳгумзадае мебошанд, ки барои иҷрои фармони хоҷагонашон худро қурбон месозанд".

Дар ҳамоиши "Ҳамкориҳои ҷавонон бо мақомоти қорҳои дохилӣ дар мубориза бар зидди ифротгароӣ", саргузашти ду зани тоҷик, ки ҳамроҳи шавҳаронашон ба Сурия рафта буданд ва баъд аз ҳалокати ҳамсарони худ маҷбур ба чангиёни дигар ба шавҳар дода шуданд, қисса карда шуд.

Шодӣ Ҳафизов, сардори раёсати Вазорати қорҳои дохилии Тоҷикистон дар мубориза бо ҷиноятҳои созмонёфта, бо намоиши аксҳои занон ва шавҳаронашон дар Сурия гуфт, ин занон соли 2014 аз ҷониби шавҳаронашон бо роҳи фиреб ба Сурия бурда шудаанд. Номбурда яке аз ин занҳоро Қурбонова ном бурда гуфт: "Шавҳари ин зан моҳи март соли 2014 аз зарбаи ҳавопаймоҳои бесарнишин кушта шудааст. Аз он вақт Қурбонова ҳамроҳ бо фарзанди хурдсолар дар ин кишвари чангзада сарсону саргардон мондааст. Ӯ бори охир бо модараш Саодат Қурбонова тамоси телефони гирифта гуфтааст, ӯро маҷбур ба шавҳар дода истодаанду фарзанди ноболташро ба як лагери террористӣ супурдаанд."

Бино ба нақли масъулини Вазорати қорҳои дохилӣ Дилором Маҳмудова, ном ҷавонзанро моҳи августи соли 2014 бо ваъдаи саёҳат ба Туркия шавҳараш Турсунбой

Сафаров ба Сурия бурдааст. "Сафаров худи ҳамон сол дар як амалиёти чангӣ кушта шудааст. Террористон шиноснома ва ҳуҷҷатҳои ин занро нобуд карда, шарт мегузоранд, ки танҳо баъди ба онҳо ба шавҳар баромадан ва таваллуд кардани фарзанд метавонад аз онҳо раҳой ёфта ба ватан баргардад. Айни замон муайян шудааст, ки Маҳмудова аллакай маҷбур ба никоҳи як ҷиҳодӣ бо номи Абу Ҷаҳд дароварда шудааст".

Ҷамҷунин навори видеои Замира Маҳмудова, модари Дилором намоиш дода шуд, ки мегуфт, бо духтараш баъзан тамоси телефонӣ мегирад. Ӯ мегӯяд, ҳоли Дилором хеле бад буда, хӯроки аслиаш ҷуюн аст ва 7 моҳ мешавад, ки дар як хона бастааст. Ин модар дар мувоҷиҳати видеои худ аз кулли ҷавонони кишвар даъват кард, ки ҳеҷ гоҳ ба ин гуна ваъдаву фиребҳои бардурӯғ дода нашаванд.

Дар ин ҳамоиш иттилоъ дода шуд, ки то имрӯз 30 ҷавони тоҷик дар чангҳои Сурияву Ироқ кушта шудаанд. Ҷамҷунин қайд шуд, ки танҳо аз ҷониби Кумитаи давлатии амнияти миллии Тоҷикистон, дар соли гузашта алайҳи 110 нафар барои ифротгароӣ ва терроризм ва нисбати 74 нафар барои ширкат дар чангҳои Сурияву Ироқ парвандаи ҷиноӣ боз шудааст.

Ҷамҷунин вазири қорҳои дохилӣ иттилоъ дод, ки агар дар соли 2012, дар қаламрави ҷумҳури 33 нафар аъзои ташкилотҳои террористӣ ва экстремистӣ дастгир шуда бошанд, дар солҳои 2013-2014 ва 3 моҳи аввали соли ҷорӣ 225 нафар барои содир намудани 549 ҷинояти раванди террористӣ ва экстремистӣ дошта муайян ва боздошт гардиданд. "Дар соли 2014 ва 3 моҳи аввали соли 2015, 144 нафар шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар воҳидҳои мусаллаҳ ва муқовиматҳои чангии давлатҳои Сурия ва Ироқ, ҷумҳуриҳои Ислामी Афғонистон ва Покистон иштирок доштанд, муайян гардида, 12 нафари онҳо дастгир карда шуданд. Нисбати ҳамаи онҳо парвандаҳои ҷиноятӣ оғоз гардида, нисбати 34 нафари дигар ҷустуҷӯи байналмилалӣ эълон шудааст".

Рамазон Раҳимзода аз мардуми кишвар даъват намуд, ки дар баробари кормандони мақомоти қорҳои дохилӣ бо ин амалу кирдорҳои ваҳшиёна ва ғайриинсонӣ дар мубориза бошанд ва нагузоранд, ки душманони давлату миллат бо амалу қорҳои зишт ва ғайриинсонӣ вазъро ноором ва ҳаёти осоиштаи мардумро халалдор созанд.

Дар интиҳои ҳамоиши мазкур масъулини ниҳодҳои кишвар аз ҷавонон даъват карданд, ки барои рафти ин мушкил бо онҳо ҳамкорӣ ва кӯмак кунанд. Ҷамҷунин тасмим гирифта шуд, ки чунин воҳидҳои ҷавонон дар тамоми минтақаҳои кишвар доир карда шавад.

Ибодуллоҳи ТОҶИР

Охунди истаравшанӣ дар Лубнон чӣ меҷӯяд?

Агар пардаи шарм чеҳраи инсонро бидараду урғи созад, нӯшонидани он ғайриимкон аст. Одамӣ гоҳе дар ҳолате дучор меояд, ки рафтани даромаданашро ба зӯр равотару беҳтар аз он мешуморад, ки бори дигар худро ба ҷомеа нишон диҳад.

БА шарте, ки аз номус дар вучудаш заррае бошад. Агар нест, худро тавре вонамуд месозад, ки гӯе чизе руҳ надода. Ин идда дар ҳаёт кам нестанд ва Саидюнуси Истаравшанӣ яке аз онҳост.

Ҳамоне, ки зодаи Истаравшан асту чанд сола баъди соҳаи чанги шаҳрвандии Тоҷикистон дар Ӯзбекистони ҳамсоямон икомат дошт. Аз он ҷо ба Эрон рафту натиҷаи мушу пишакбозихош бо ҳадамотҳои махсуси да кишвар қурбонӣ шудани ҳамсари очизаш буд, ки

бо иттиҳомҳои ҷосусӣ дар яке аз маҳбасҳои ҳамсоякишвар марги шубҳанокро дарёфт. Саидюнус, ки шиносномаи ин давлатро дар ҷайб дорад, ҳатто ба ҷанозаи ҳамсараш нарафт, зеро қадом як уҳдадориҳои номаълуме дар назди мақомоти ин кишвар дошту натавонист то охир ба анҷомашон расонад. Баръакс, дар Эрон зуд хешро фарзанди ин кишвар хонд ва ҳатто дар пазириши мазҳабӣ барои авлоду аҷдодаш бегона истихора накард. Ҳизматгӯзори масҷиди дигар гашту фармонбардор. Чанде дар масҷиди он ҷо иҷро-

чи амрҳо буд. Ҷомаю саллаи охундӣ дар бару сар, тоҷику Тоҷикистонро сияҳ мекард ва пайсае чанд подоши хизмат мегирефт. Чун натавонист теъдоди тоҷикони суннатпарастро ҷониби мазҳабӣ гароишхӯрдаи худ кашад, аз дар берунаш карданд. Чанде хомӯш монд. Ахиран овози хасташ аз Лубнон садо дод. Холо "намоз"-гӯзори масҷиди дигар шудааст. Танҳо хислаташ тағйир нахӯрда. Ё шояд фармондеҳонаш боз ҳамон талабхоро пешаш гузашта бошанд?

Кӯшиши навбатӣ, ки ахиран дар сомонаҳои интернетӣ рӯи нашр омад, боз ҳам собитгари он аст, ки пайдо кардани луқмаи нашо аз ҳамин роҳ идома медиҳад. Аз роҳи иғвои мочаро. Дар матлабе, ки "Вақте нухбаҳо таслими "воқеият" мешаванд" номгӯзори шудааст, Истаравшанӣ ҷомеаи тоҷикро ба ду қисмат, "нухбаҳо" ва "тӯдаҳо" ҷудо кардаву борони бӯхтонро болои онҳо мерезад. Танҳо ба як мақсад - нифоқангезӣ.

Ин бечораи ғарибуфта, ки зиндагӣ рӯз то рӯз дуртар

аз Ватанаш меафканад, аз ҳақиқат дур мондаю Тоҷикистонро дар он шакле тасаввур мекунад, ки баъди хондани сияҳномаҳои чанд ҳамақидагони мисли худаш тиннатгумкарда, дар мағзаш чун сароб пайдо мегардад.

Саидюнуси Истаравшанӣ ҳамеша аз ашхосе иқтибосу мисол меоварад, ки мисли худаш ба миллати тоҷик сари мӯйе хизмат накардаву ҳар коре анҷом додаанд, иҷроиши нақшаю ниятҳои ғайр дар муқобили Ватани худашон будааст.

Тавре аз мақолаи ӯ бармеояд, навиштааш тафсири андешаи Ойниҳол Бобоназарова мебошад, ки гӯе фардои Тоҷикистонро барои чанд соли оянда пешгӯӣ кардааст. Нафаре, ки чандин соли умрашро дар бунёде паси сар кардааст, ки дар ҳар кишваре фаъолият дошт, кӯшишаш ноором сохтани ҷомеа буд. Дар Қирғизистон, Гурҷистон, Украина... Баъзе давлатҳо ба монанди Русия, Ӯзбекистон, Беларуссия ва дигарҳо ҳамин, ки нақшаҳои ин бунёдро ошкор карданд, фаъолиятро дар қаламрави худ манъ сохтанд. Чун О.Бо-

боназарова дар ҷомеаи тоҷик он қадар таъсиргузор набуд, натавонист, ки раванди фаъолиятҳои фарҳангии бунёдро тобиши сиёсӣ бахшад. Аз назари дигар, шояд худро ба оғӯши исломӣ партофтани як зани дунявӣ идомаи фаъолияти қаблиаш буд? Ин савоест, ки ба омӯзиши алоҳида ниёз дорад ва мавзӯи матлаби мо ҳам нест.

Боз мегардем ҷониби охунди Истаравшанӣ. Ин қабил ашхосро замони шӯравӣ бевиҷдон мегуфтанд. Алҳол беимон. Имонашро вақте аз даст дод, ки маъзабашро фурӯхт. Вақте аз даст дод, ки зани муштипарро дар ҷосусбозихош махлут сохту бо азобу ранҷ, таҳқиру тавҳинҳо аз умр маҳрум. Шарм накарда, боз сухансозии андешапардозӣ мекунад. Медонад, ки гуфтаю навиштааш дар ҳеҷ ҷое қора намекунад, вале менависад менависад. Ҷарчанд симои ӯ аллакай матраҳ аст: барои яке ватангумкардаю барои дигаре мазҳабфурӯхтаю монанди ин.

Баҳромӣ САФАР

Моҳи март дар Ҷумҳурии Ўзбекистон интихоботи президентӣ баргузор гардид ва роҳбари феълӣ он Ислоҳ Каримов бо касби беи аз 90 дар сади овозҳо бори дигар ба мақоми сарвари сараҳолитарин кишвари Осиёи Марказӣ интихоб шуд. Охири моҳи апрел бошад, дар Ҷумҳурии Қазоқистон маъракаи интихоботи президентӣ ба нақша гирифта шудааст.

Пирӯзии ҳизбҳои суннатӣ дар Осиёи марказӣ

ПРЕЗИДЕНТИ амалкунандаи Ҷумҳурии Қазоқистон Нурсултон Назарбоев зимни суҳанронӣ дар анҷумани навбатии ҳизби "Нур Отан", ки он ҳамчун нерӯи сиёсии пешбари ҷомеаи Қазоқистони имрӯза доништа мешавад, изҳор намудааст, ки пешниҳоди сокинони мамлакатро пазируфта, бо дар назардошти саҳмгузорӣ ҷиҳати рушди нумуи мамлакат ва ба маротиб боло бурдани маҷеи Қазоқистон дар арсаи байналмилалӣ ва идомаи барномаи дурнамои рушди кишвар номзадии худро дар интихоботи навбатии президентӣ хоҳад гузошт.

Дар анҷумани охири ҳизби "Нур Отан" номзадии Раиси ин ҳизб, президенти амалкунандаи мамлакат Н. Назарбоев дар маъракаи интихоботи президентӣ аз тарафи олимпиадеи қазоқ, академик Кенжағали Сағадиев пешниҳод карда шуд. Ҷамчуноне расонаҳо иттилоъ медиҳанд, академик Сағадиев Нурсултон Назарбоевро номзади ягонаи арзанда ба ин мақом унвон карда, дигар аъзои ҳизби "Нур Отан" ин тақлифро яқдилона ҷонибдорӣ намудаанд.

Роҳбари феълӣ Қазоқистон зимни суҳанронии худ дар анҷуман, ки коршиносон онро муаррифии барномаи пешазинтихоботии Назарбоев маънидод менамоянд, аз ҷумла таъкид намудааст, ки фармони президенти кишвар оид ба баргузори интихоботи навбатӣ дар санаи 26 апрели соли равон ҷавоб ба ташаббуси қарори Ассамблеяи халқҳои Қазоқистон аст.

- Моро марҳилаи муҳиму тақдирсоз интизор мешавад, - таъкид намудааст, Н. Назарбоев. - Дар саросари ҷаҳон вазъи сиёсӣ иқтисодӣ муташанниҷ гардида, бо паст рафтани арзиши молу маҳсулот воридоти маблағ ба буча ба маротиб ихтисор мешавад. Ин мушкилотро аксари кишварҳо эҳсос менамоянд.

Бобати пешгирии хавфи бӯҳрони иқтисодӣ барномаи мукаммили иқтисодӣ "Нурли жол" таҳия гардида, сиёсати иқтимоии сатҳи давлатӣ ва ба иҷро расонидани уҳдадори давлат дар самти ҳифзи иқтимоии шаҳрвандон идома дода мешавад, - омадааст дар барномаи пешазинтихоботии ин номзад. Барномаи номбурдари коршиносон идомаи мантиқии сиёсати Президенти кунунии мамлакат маънидод намуда, таъкид мекунанд, ки то кунун сиёсати ҳукумати Қазоқистон ба комёбиҳои назаррас ноил шудааст.

- Номзадро бояд дар интихобот бо барномаи мушаххас ва нақшаҳои амалишаванда, ки мақсад аз он беҳтар қардани вазъи шаҳрвандон аст, равона бошад. Агар чунин нест, зарурияти қуввасанҷӣ намоёнад, таъкид намудааст Н. Назарбоев дар суҳанронии худ дар анҷуман.

Ёдовар мешавем, ки дар Ҷумҳурии Қазоқистон тибқи қарордод интихоботи парламентӣ як сол пештар аз муҳлати муқарраргардида, соли 2016 гузаронида мешавад. Интихоботи президентӣ низ ба ин сол рост меояд. Ва мусаллам аст, ки дар як сол баргузор намудани ду чорабинии муҳим - интихоботи президентӣ ва интихоботи парламентӣ кори саҳлу сода ва ба бучаи мамлакат бетаъсир нест. Бо ин мақсад интихоботи президентӣ дар санаи 26 апрели соли равон муқаррар карда шудааст.

Сабаби интихоботи пешазмуҳлати президентиро сиёсатмадорони қазоқ дар муқаррар кардани парламентӣ роҳандозӣ гардидани ислоҳоти сиёсӣ дар сохтори давлатдорӣ Ҷумҳурии Қазоқистон маънидод менамоянд. Президент аз масъулияти мақомоти давлатӣ масъулияти робитаи доимӣ ва мақсаднокро бо ҷомеа талаб намуда, саҳми шӯроҳои ҷамъиятӣ ва ҳокимияти маҳаллиро ҷиҳати пешбуди ҳаёт ва рафъи камбудии муҳим медонад, - ҳадс мезананд, коршиносони қазоқ. Боло рафтани саҳми ҷомеаи шаҳрвандӣ идомаи мантиқии фаъолияти созмони амалкунандаи ин кишвар - Ассамблеяи халқҳои Қазоқистон маънидод гардида, заминаи муҳим ва афзалиятноки ҳокимияти халқӣ дар ин ҷумҳурӣ аст.

Мебояд давра ба давра ислоҳоти конституционӣ амалӣ гардида, тақсими уҳдадориҳои миёни президент ва парламент, ҳукумати марказӣ ва мақомоти маҳаллӣ бознигарӣ карда шавад, зикр шудааст, дар барномаи пешазинтихоботии Н. Назарбоев.

Ин изҳороти Сарвари давлати Қазоқистон миёни намоёндагонӣ ва соити ахбори омма сару садоҳои зиёде ба бор оварда, бархе аз расонаҳо аз системаи идораи президентӣ ба идораи парламентӣ гузаштани соҳти давлатдорӣ ин кишварро пешбинӣ менамоянд. Ба ақидаи онҳо интихоботи нави парламентӣ, ки соли оянда дар ин мамлакат баргузор хоҳад шуд, бозгӯи чунин нақшаи пешбинишуда мешавад. Вақт нишон хоҳад дод, ки интихоботи навбатии

президентӣ дар соли 2020 чӣ гуна сурат мегирад ва мақоми парламент интихобгардида чӣ гуна хоҳад буда, ақидаи доранд коршиносони масоили сиёсӣ.

Сиёсатмадорони қазоқ баргузори интихоботи президентиро пеш аз муҳлати муқарраргардида зарури лозимӣ мешуморанд. Доктори улуми иқтисодии Институти иқтисодии Академияи фанҳои Ҷумҳурии Қазоқистон Есенжол Алиярров пеш аз муҳлат баргузор шудани интихоботи президентиро мутобик ба нишондоди Конституцияи мамлакат маънидод карда, меафзояд, ки Сарвари давлатро халқ интихоб менамояд ва охири суҳан аз он халқ аст.

Ин тадбирҳои сиёсӣ дар Қазоқистон аз ҷониби коршиносони хориҷӣ низ мавриди баррасӣ қарор мегирад. Ба андешаи директори Маркази таҳлили МГИМО-и Вазорати қорҳои хориҷии Федератсияи Русия Андрей Казантсев дар интихоботе, ки охири моҳи равон дар Ҷумҳурии Қазоқистон сурат мегирад, ғалабаи комили президенти феълӣ ин кишвар Нурсултон Назарбоев, ки барҳақ лидери сиёсии мардуми ин кишвар мешавад, яқин аст. Зеро дар вазъи имрӯза дар радиои ин номзад рақибӣ сазоворе мавҷуд нест. Ба ақидаи ин коршинос фоизи тарафдорони ин номзад 75-90 фисади ҷамъи овози интихобкунандагонро ташкил хоҳад дод. Зеро халқ қазоқ ба сарвари худ эътимод дораду сиёсати ӯро ҳамачониба ҷонибдорӣ менамояд.

Ёдовар мешавем, ки дар интихоботи соли 2011 Нурсултон Назарбоев 95 фоизи овози интихобкунандагонро соҳиб гардид ва муҳолифини ӯ ин арқомро ғайривоқеи медонистанд. Натиҷаи интихоботи имсола чӣ ба бор меоварда бошад?

Ба ҳар сурат Қазоқистон яке аз кишварҳои рӯ ба тараққи мінтақа арзёбӣ гардида, сиёсати роҳбарияти мамлакат дар таҳкими сулҳу салоҳ ва ҳамдигарфаҳмии халқу миллатҳои ин кишвар ва рушди тараққи бемайлони он бориз мешавад.

М. МАХМУДОВ

PS: таърихи муосири давлатдорӣ роҳбарони кишварҳоеро медонад, ки солҳои тӯлонӣ роҳбарии давлатро бар зимма доштанд. Агар сарвари инқилоби коммунистӣ Фидел Кастро аз соли 1959 беш аз 40 сол роҳбари Куба, ки "Ҷазираи озодӣ" номаш мебуданд, вазифаи худро ба бародараш Раул Кастро "бахшида" бошад, президенти Миср Хуснӣ Муборак 30 сол собиқаи раҳбарӣ дошт. Президенти кишвари Зимбабве Роберт Мугабе 35 сол инҷониб сарвари давлат асту синнаш аз 91 гузаштааст. Дар Осиёи Марказӣ бошад президенти феълӣ Ўзбекистон Ислоҳ Каримов соли 1989, котиби якуми кумитаи марказии ҳизби коммунистӣ Ўзбекистон, сола баъд раиси Шӯрои олий ва соли 1991 президентии мамлакат интихоб шуд. Инак 26 сол боқ И. Каримов роҳбари аввали ин кишвар асту то соли 2020 дар мақоми раҳбарии Ўзбекистон хоҳад монд. Дар радиои роҳбарии Ўзбекистон Нурсултон Назарбоев низ номбар мешавад, ки баробар бо Ислоҳ Каримов дар соли 1989 инҷониб раҳбари Ҷумҳурии Қазоқистон мешавад. Бовар менамояд, ки ин интихоботи навбатӣ замони раёсати Назарбоеви 75-соларо боз барои 5 соли дигар тамдид хоҳад кард.

СОЗИШНОМА БО ЭРОН ҶАҶОНРО ДИГАР МЕКУНАД

2 апрел дар шаҳри Лозаннаи Швейтсария дар даври навбатии муколамаи дуруदारоз намоёндагонӣ давлатҳои шаигона бо Эрон оид ба нақшаи амалиёти минбаъда бо барномаи ҳастаии Эрон ба як хулоса омаданд ва қарордодде имзо шуд, ки то 30 июни соли ҷорӣ шартҳои созишнома таҳия ва ба тасвиб расонида мешавад. Тибқи он, иншооти ҳастаӣ дар Эрон боқӣ мемонанд, вале дар давоми 10 сол барномаи амали он хеле маҳдуд мешавад. Бар ивази ин, Фарб ва ИМА таҳримҳоро аз Эрон мекоранд.

САРОНИ кишварҳои шашгона аз ин ризо шуданд. Президенти ИМА Барак Обама ин тавофуқро таърихан муҳим арзёбӣ намуд. Таҳқиқоти сарвари Исроил Нетаняху чун ҳарвақта бо воқуниши пурэхсос баён намуд, ки ин қор бар зарари Исроил буда, боиси бо яроқи ҳастаӣ мусаллаҳ шудани Эрон мешавад ва хатар ба ин кишвар меафзояд. Б. Обама ӯро ором карда, иброз намуд, ки назорат аз болои барномаи ҳастаии Эрон қатъиян идома меёбад ва дар сурати вайрон қардани тавофуқ чораҳои муассир андешида мешаванд.

Вазири қорҳои хориҷии Эрон Ҷавод Зариф хушбин буда, ба он бовар дорад, ки пас аз ба тасвиб расидани қарордод, бо кафолати Шӯрои бехатарии СММ ҳама таҳримҳои баргараф мешаванд ва дар акси он, агар давлатҳои шашгона ягон нуктаи қарордодро вайрон намоёнд, Эрон боз ба ҳолати қаблӣ бармегардад ва ғанигардонии уранро ба сатҳи аввала мерасонад.

Коршиносон таъкид менамоянд, ки созишномаи Лозанна, дарвоқеъ ноғир ва дарбаргирандаи мановфеи ҳама тарафҳои ҳавасманд мешавад. Вай аз чунин иқдомҳо иборат аст:

- пеш аз ҳама, ба Эрон фурсатро барои расидани ба бунёди ақаллан як силоҳи ядрои кашол медиҳад;

- ин тадбир истеҳсоли яроқи ҳастаӣ ва нигоҳ доштани урани ганигардонидаро ба Эрон мушкул мегардонад;

- теъдоди центрифугҳо аз 19 ҳазор то 6104 адад кам карда мешавад. Илова бар ин, Эрон дар давоми 10 сол ганигардонии уранро танҳо дар як қоргоҳ ба роҳ мемонад ва то 15 сол ганигардонии онро аз 3,67% бештар намекунад;

- Эрон омода аст қорро дар муассисаи ҳастаии Фордо то 15 сол қатъ намуда, онро ба маркази пажӯҳиш оид ба физикаи ядрои мубаддал гардонад;

- назорати қатъии байналмилалӣ ба роҳ монда мешавад;

- дар ҷавоб ба ин иқдомот таҳримҳои зидди Эрон нарма мешавад. Вай дар созишномаи ниҳой дарҷ мегардад, ки альфон дар ин тавофуқнома вуҷуд надорад.

Вале қавли тарафҳои эътимодбахш ба назар мерасанд.

-Иттиҳоди Аврупо ва ИМА тамоми таҳримҳои иқтисодиву молиявии зидди барномаи ҳастаии Эрон эълоннамудаашонро қатъ мекунанд, - чунин изҳор намуд пас аз гуфтушуниди духафтаина дар даври охири музокирот Намоёндаи олии ИА оид ба қорҳои хориҷӣ ва сиёсати бехатарӣ Фредерика Могерини.

-Мо силсилаеро қатъ кардем, ки ба манфиатҳои мо зараровар буд, - қаноатмандона изҳор намуд вазири қорҳои хориҷии Эрон Ҷавод Зариф.

-Муколамаи ҳозира ба мо имкон медиҳад, ки ҳама мушкилотро баргараф намоём, уфуқҳои навро кушоем ва ба пеш ҳаракат намоём.

Яке аз сабабҳои, ки боиси ниғаронии соири кишварҳо шудааст, пайи ба созиш расидани тарафҳои дар худуди 5 дарсад қоҳиш ёфтани нархи нафти навъи Брент мешавад. Вале мутахассисони соҳа бар онанд, ки Эрон узви созмони ОПЭК буда, бо ҳамоҳангӣ бо кишварҳои дигар амал мекунанд ва барои қоҳиш ёфтани нархи он чандон манфиатдор нест.

Барномаи ҳастаӣ дар Эрон чунин оғоз шуд: ҳангоми ҳукмронии Муҳаммад Ризошоҳи Паҳлавӣ дар нимаи солҳои 50-уми асри гузашта дар Донишгоҳи Техрон маркази ядрои таъсис ёфт. Қорқарду озмоишҳои ҳастаӣ бо кӯмаки ИМА гузаронида мешуданд ва дар акси он, агар давлатҳои шашгона ягон нуктаи қарордодро вайрон намоёнд, Эрон боз ба ҳолати қаблӣ бармегардад ва ғанигардонии уранро ба сатҳи аввала мерасонад.

Вале соли 1979, вақте ки пас аз инқилоби исломӣ дар Эрон исломиҳо ба сари қудрат омаданд, муҳолифат бо ИМА ва Исроил оғоз шуда, муносибатҳо то ҳадди охир сард гаштанд. Бо ҳамина сабаб барномаи ҳастаӣ қатъ гардид ва аз пайи он таҳримҳои зиёде вазнини иқтисодӣ нисбат ба Эрон андешида шуданд. Ва инак, пас аз севуним даҳсола дар ин ҷода "гармӣ" ба амал омад. Эрон имконият пайдо мекунанд, ки аз таҳримҳо озод гашта, барои рушди иқтисод ва инфрасохтори вазеи кишвар бо истеҳсоли энергияи атомии худӣ машғул шавад. ИМА низ "нафаси озод" қашида, имкон пайдо мекунанд, дар мінтақаи ноороми Шарқи Наздик маҳз бо кӯмаки Эрон амниятро бештар намоёнд.

Ин ҳодиса, дарвоқеъ таърихӣ буда, аммо тибқи гуфтаи коршиносон, ҳам дар Амрико, ҳам дар Эрон муҳолифони худро дорад ва то ба охир расонидани ин барнома ба сарварони ҳарду кишвар Обама ва Рӯҳонӣ хеле мушкул меояд. Альфон, Эрон барои иҷрои уҳдадориҳои худ омода аст. Бо тасмими ҳукумат, табрики Барак Обама ба ин муносибат дар нусхаи асл ба мардуми Эрон пешниҳод карда шуд, ки пас аз инқилоби соли 1979 ин ҳодиса бори аввал рух додаст.

Бархе коршиносон инро чораи сиёсии муваққатӣ, ё давоми сиёсати Фарб медонанд, ки дар вазъияти мураккаб бар Сурия, Ироқ ва Яман ба амал омада, ягона роҳи дуруст мешавад. Ба ҳар ҳол, тавре сиёсатмадорон мегӯянд, "сулҳи бадтарин аз ҷанги бехтарин баргарафт" ва умед бар он аст, ки ин нафаси озуда ба кишвари ба мо дӯсти Эрон барои рушди минбаъдаи рӯзгори мардуми сарбаланди он хидмат мекунанд.

Ҷумъа ҚУДДУС

НОМҶОИ ФАРОМУШШУДАИ БОСТОНӢ

(оё ном исломӣ ва ё ғайриисломӣ мешавад?)

Тайи чанд соли охир як ҳолати ғайриҷаҳонӣ ба назар расид, ки садҳо нафар сокинони ҷумҳури гӯё бо як фармоиш, саросемавор ба идораҳои сабти ҳолатҳои шахравандӣ ва шиносномадиҳӣ рафта, номи худ ва фарзандонро дигар карда, ба қавле номи "суннатӣ" гузоштанд.

ОИД ба ин масъала мардуми донишманд борҳо рушанӣ андохта, инро боз як зухуроти ноогоҳӣ ва зоҳирпарастии бархе мардум ҳисобиданд. Ва бархе аз гумондоранд, ки ин амал низ аз марказҳои махсус роҳандозӣ мегардад. Дар ҳоле, ки мо, тоҷикон, ҳама мусалмонем ва Худованди азза ва ҷалл дар дили ҳар яки мо ҳаст, гӯё бо иваз кардани номи даҳҳо сол бо он зиста мусулмони мо бештар мегашта бошад. Ном исломӣ ва ё ғайриисломӣ намешавад, балки арабӣ форсӣ ва ё мисли ин аст, вагарна масеҳҳои араб низ ҳамон номи Аҳмаду Абдуллоҳдоранд. Гуноҳу савоби ин амалро ба дигарон гузошта, меҳомим зимни пажӯиши асарҳои бостонӣ дар ҳусуси номҳои аслии динӣ ва ғайридини неғону имрӯзиён назар андозем.

Нахуст мебояд, зикр кард, ки ба таври оммавӣ иваз кардани номҳо ҳангоми иваз шудани давраҳои таърихӣ, махсусан, зуҳури дини ҷадид дар худуди Тоҷикистони таърихӣ борҳо ба вучуд омадааст. Одатан, дар чунин айём номҳо аз байн мерафтанд, ки ба истилоҳоти динии қуҳан мутааллиқ буда, бо дини нав муҳолифат доштанд, ё ҳамон маъниро ифода мекарданд. Вале бисёр номҳои марбут ба табиат, номҳои ҷуғрофӣ, гулу гиёҳ ва ғайра дар ҳама давраҳо боқӣ мемонданд, танҳо дар ҷараёни дурударози таърихӣ савтиёти гӯиши он андаке тағйир меёфт ва ҳатто баъзан маъно аз хотираи таърихӣ мардум гум мешуд. Бисёр номҳои қадимаи аслан суғдию бохтарӣ ва марбут ба кешҳои ориёӣ ба ин қатор дохил мешаванд. Аз ин лиҳоз, номҳои бостонӣ чанд гуруҳанд.

НОМҶОИ МАРБУТ БА ДИНИ ЗАРДУШТӢ

Дар давоми 3 ҳазор соли охир дар таърихи неғони мо ивазшавии ном, дин ва кӯшиши дигар кардани забон чандин маротиба руҳ додааст: зуҳури дини Зардушт бисёрҳудоиро аз байн бурд ва хоса девпарастиро инкор намуд. Аз ин рӯ, он номҳо, ки ба кешҳои табиатпарастӣ дахл доштанд, чун эзадҳои "қаторӣ" боқӣ монданд, вале номҳои девону девпарастон кам шуданд, дар ташреҳоти динӣ ҳам номи девонро бо мазаммат зикр менамуданд. Баръакси он, дар Ҳинд номҳои марбут ба девпарастӣ то ҳол боқӣ монда, як қатор ҳунармандони машҳури Ҳинд чунин номҳо доранд: Шри Деви, Девдас ва ғайра. Минбаъд чунин номҳо тамоман аз байн рафтанд ва баъди зуҳури Ислом дигар роиҷ нестанд:

Амурдод: (дар Авесто - Амретата) ҷовидонагӣ ва бемаргӣ.

Аредатфидри: номи модари савумин наҷотбахши зардуштӣ.

Арамаити: яке аз фурӯзаҳои Ахура Маздо

Аша: ба маънии ростӣ, ҳақ, қонуни абадии офариниш.

Ашавазшта: (мурғаки ҳақ) асотирӣ.

Ашаван: пайрави Аша, раҳрави роҳи Аша, зидди дурванд.

Аши: номи изадбонуи тавонгарӣ ва подошу ганҷури Ахура Маздо.

Амшоспанд: "варҷовандони ҷовидона".

Анағрон: (дар Авесто "Анагра раочао", "рӯшноии азали").

Андарвой: (дар Авесто "Антеревайу"), номи изади ҳаво.

Ахура Маздо: (Спандмену ё Спентамаинӣ).

Вироф (ё Viroz): яке аз мубадони зардуштӣ дар аҳди Сосониён.

Гот: (Готфар) номи сурудаҳои Зардушт дар Авесто.

Заур: (дар Авесто заутра), ниёзҳои пешкашҳои обакӣ (моеъ).

Маздо: абардониш, воло. Номи офаридгор дар дини Зардуштӣ.

Маши ва Машёна: (Махлӣ ва Махлёна), номи нахустин марду зан дар асотирӣ ориёӣ.

Рашн, Арштод, Зомёд: - номи эзадҳо.

Саошйант (Саошйанс): ба маънии "раҳиббахш". Астватерета, Хушедар ва Хушедармоҳ, ки оянда гӯё барои наҷоти башар меоянд.

Чиста: "донишу огоҳиву фарзонагӣ", номи изадбонуи дониш.

Ясна: ба маънии неғишу ситоиш, номи ҳотҳои Авесто.

Яшт: (дар Авесто ҳаммаъноӣ "Ясна"), неғишу парастии.

Йазишна: (дар Авесто Йасна) ба маънии неғишу ситоишу парастии.

НОМҶОИ ДАР ДАВРОНИ КЕШҶОИ ДИГАР

Шикасти муҳиме дар маънавиёти мардум пас аз истилои Искандари Мақдунӣ ба вучуд омад, вале юниҳо парастии дину оинҳои худро қорӣ карда натавонистанд, танҳо намоёндагони ашрофону вазифадорон андак-андак онро қабул намуда, савтиёти гӯиши номи худро дигар намуданд: Рухсона - Роксана шуд, рӯди Оахшо - эзади обҳои равон номи Окс ва баъди юниҳо намуди Вахшро гирифт. Ҳатто баъди омадани туркҳо баъзе шоҳҳои он Оқсу ном гирифт. Баъзе номҳои юниҳо дар омехтагӣ бо номҳои ориёӣ

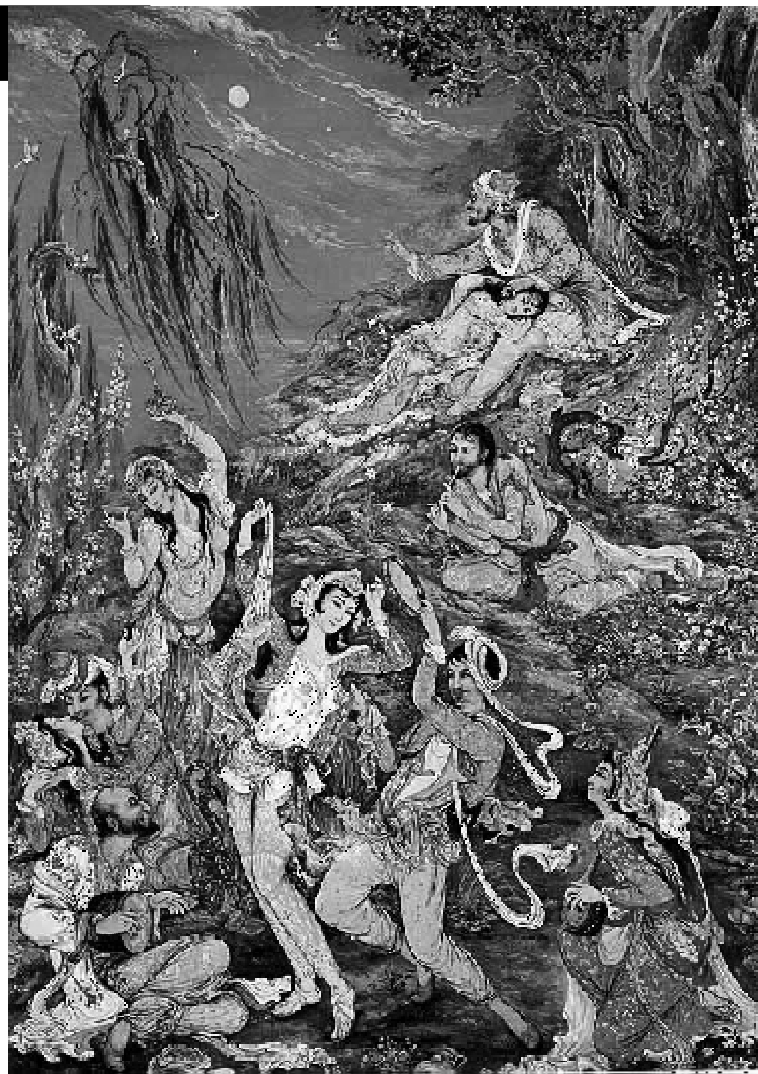
ба вучуд омаданд. Вале ин дар давом накард ва ҳокимони юниҳо бо мардуми таҳҷой бештар унс гирифтанд. Ба қойи он давлатҳои ориёасли Кушониён дар Бохтару ҷануби Осиёи Марказӣ ва давлати Ашкониён дар Шимоли Эрону ғарби Осиёи Миёна ба вучуд омада, фавран номҳои ориёиро зинда карданд. Аз ҷумла, номи шоҳони ашкони Митрадот (Меҳрдод), яъне Худойдод зимни кешӣ меҳрапарастиву зардуштӣ ба вучуд омад.

Дар Бохтари кушониву ҳайтоӣ, ки дар маҷмӯъ қариб 600 сол давом ёфт, номҳои аслан суғдӣ ва бохтарӣ қадим боқӣ монда, баъзе номҳо аз қавмҳои юқиҳои бузург пайдо шуданд, ки ба динҳо алоқа надоштанд. Аз ҷумла, номи шоҳон Канишка маънои хурди беҳтарин, (фарзанди кенча), Хувишка - хуби беҳтарин гирифт. Баъдан Готфар (Готифар) - ба маънии (готсурудҳои зардуштӣ, фар - фуруҳар), шоҳ Вахшунвар дар робита бо рӯди Оахшо ва ғайра ба вучуд омаданд. Вале садҳо номи дигар ба мисли Пурушаспу - дорандаи аспӣ пир ва ҳоказо аз байн рафтанд. Дар Бохтар бо суфисии навозиши "ак" номҳо буданд, ки бархе аз онҳо имрӯз ҳам боқӣ мондаанд: Аршак, Шерак, Сангак, Шоҳак, Моҳак ва ғайра.

Бо талошҳои Канишка - шоҳи машҳури аҳди Кушониён аз Ҳинд дини буддӣ оварда шуда, авҷу барори тоза ёфт ва чун адёни зардуштӣ ва буддӣ баробар роиҷ буданд, номҳои хоси Ҳиндӣ ба вучуд омаданд чун Викрам, Авастан, Аиша, Аша ва ғайра. Ҳатто номҳо ба мисли Буддо-Маздо, Митра-Буддо пайдо шуданд, ки омезиши ҳарду динро ифода мекарданд. Албатта, пас аз зуҳури ислом номҳои марбут ба оинҳо ва истилоҳоти зардуштӣ ва буддӣ пурра аз байн рафтанд ва дигар барқарор нашуданд. Дарвоқеъ, ҳатто дар як замони кӯтоҳи аҳди шӯравӣ номҳои нимрусӣ тақвими чун Октябр, МЭЛС (аз ҳарфҳои аввали Маркс, Энгелс, Ленин, Сталин) ва ғайра пайдо шуданд, вале зуд аз байн рафтанд.

НОМИ АШХОСИ ТАЪРИХӢ

Ба гуруҳи дигар номҳо ворид мешаванд, ки исми шахсонӣ таърихӣ - шоҳону вазирон ва аҳли хонадони онҳо буда то зуҳури дини зардуштӣ ҳам вучуд доштанд ва баъдан ба китоби Авесто ва дигар китобҳои динӣ чун номҳои таърихӣ ворид шудаанд. Онҳо аз даврае ба давраи дигар мегузаштанд, вале

пас аз зуҳури дини ислом аксаран аз байн рафтанд.

Ағрирас: номи бародари Афросиёб аст.

Ахтиа: аз "Достони Йовишта ва Ахтиа" номи яке аз девпарастон.

Йовишта (Йавишт): аз хонадони Фрийана.

Гаршосп: ба маънии "дорандаи аспӣ лоғар".

Гуштосп: (дар Авесто Виштаспа ба маънии "дорандаи аспӣ мода"), шоҳи замони Зартушт, ки дини вайро пазируфт аз вай пуштибонӣ кард.

Зардушт: (дар Авесто Заратуштра) "дорандаи уштури зард", ё рӯшноии зарринранг", номи бунёдгузори дини маздопарастӣ.

Исатвестра: номи писари калони Зартушт.

Лухросп: (дар Авесто Аурватаспа) "дорандаи аспӣ тундрав".

Поурва: "киштирони кордон".

Пуручиста: ("пурдониш"), номи ҷавонтарин духтари Зартушт.

Пуршаспа: ("дорандаи аспӣ пир"), номи падари Зартушт.

Спитмон: (дар Авесто Спитама), номи хонадони Зардушт, ба маънии Сапедманиш, ё "бархурдор аз маниши поку равшан".

Тахмура: (дар Авесто Тахма - урупи), номи шоҳи нахустин.

Трита: номи нахустин пишик дар рӯи замин.

Урвахшайва - номи писари Трита.

Фрашаоштра: номи хусури Зардушт.

Ҳови: номи духтари Фрашаоштра ва ҳамсари Зардушт.

Хутаоса: (дар Авесто Хутаоса), номи ҳамсари Гуштосп.

Ин номҳо низ дар кешӣ зардуштӣ аҳамияти хоса доштанд ва минбаъд пурра аз байн рафтанд.

НОМҶОИ МУШТАРАК БА ДУ КЕШ

Дар таърихи нав зуҳуроти аҷибтарин омезиш ёфтани номҳо ё худ истилоҳоти динҳои бостонӣ ва исломӣ мебошад. Шояд дар ин ҳодиса шаклан ва аз ҷиҳати талаффуз наздик будани ин номҳо (омоним) хидмат карда бошад. Аз ҷумла, дар тафсири вожаи "Дин" ҳам чунин фикр ҳаст, ки вай дар Авесто дар шакли Даена аз масдари Да ба маънии "андешидан ва шиноختан" омада, ба маънии "мазҳаб ва кеш", вичдон ё нури изади бозшиносии нек аз бад таъбир кардаанд. Вале бархе бар онанд, ки вай ба вожаи арабии дин ба маънии "кеш ва мазҳаб" пайванде надорад ва аз бунёди вожаи акадии Дену ё Дину ба маънии қонун ва ҳаққу доварӣ аст. Ба ҳар ҳол, бо пайвастанӣ вожаи дин, ки дар дини ислому кешӣ зардуштӣ тақрибан як маъно дорад, номҳои зиёде сохта шудаанд: Меҳр: изади паймон, нури, ки пеш аз дамидани Хуршед мебарояд. Меҳргон: номи ҷашнест, ки онро Митрокана меҳонданд. Ва номҳои қадимаи Меҳрдод, Митрадот, номҳои имрӯза Меҳрбон, Меҳрубон, Меҳридин, Меҳринисо аз ин реша аст. Бубинед, ки ҳатто бо иловаи вожаи арабии нисо - зан вай номи духтаронаи суннатӣ шудааст.

Сайёҳӣ

ТУРИЗМ БА МУТАХАССИСОНИ ВАРЗИДА НИЁЗ ДОРАД

Таҳсилот захираи асосии рушди чома буда, дар бисёре аз мамлакатҳо ба ҳайси пойгоҳи ҳалқунандаи рушди иқтисодӣ, воситаи насти кардани нобаробарии иқтисодӣ ва мубориза алайҳи бекорӣ маҳсуб меёбад. Таҳсилоти тахассусӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи системаи ягонаи таҳсилот амал мекунад.

ИҚТИСОДИ бозорӣ зарурати ворид кардани ислоҳот дар мазмуну мундариҷаи таҳсилот, инчунин қорӣ кардани таҳсилот дар риштаҳои ихтисосу тахассусҳои навро ба миён овард. Туризм дар тамоми ҷаҳон ба ҳайси соҳаи афзалиятноки иқтисодӣ шинохта гардида, ҳамчун раванди мураккаб ҷавҳари асосии онро илм, фарҳанг, таҳсилот ташкил медиҳад. Шурӯъ аз ибтидои солҳои 90-уми садаи ХХ дар пояи системаи кӯҳнаи экскурсионӣ ташкилотҳои туристии шақли моликиятшун гуногун сомон ёфта, асосан ба туризми содиротӣ машғул гардиданд. Таҳлили таҷрибаи ҷаҳонӣ нишон медиҳад, ки 6% қувваи қобили меҳнат маҳз дар соҳаи саноати туристӣ машғули қоранд.

Нишондиҳандаи қору машғулият дар соҳаи туризм, тавре қайд мекунад Ноиби Президенти Шӯрои умумиҷаҳонӣ оид ба туризм (WTTC) Ричард Миллерс, - мутаҳарриқи муҳим барои иқтисодӣ маҳсуб меёбад, зеро ҷойҳои нави қорӣ дар саноати туристӣ рушди соҳаҳои ба туризм аз ин ё он ҷиҳат алоқамандро аз қабилӣ сохтмон, инфрасохтор ва тамоми бахшҳои марбут ба хизматрасонӣ (нақлиёт, муассисаҳои савдою тичорат, хӯроқи умум, фарҳангу фароғат, варзиш, алоқа, молия, сугурта... ва ғайра)-ро низ таъмин хоҳад кард.

Шурӯъ аз соли 1999 дар ҷумҳурӣ тайёр намудани мутахассисони баландпояи соҳаи туризм бо ихтисоси "Менеҷмент дар соҳаи туризм" роҳандозӣ шуд. Минбаъд, аз соли 2003 дар ҷумҳурӣ филиали Академияи байналмилалӣ туризми Русия ба фаъолият оғоз намуда, дар як қатор муассисаҳои таҳсилоти олиӣ мамлакат аз қабилӣ Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон, Донишгоҳи давла-

тии тичорати Тоҷикистон, Донишқадаи соҳибқорӣ ва хизмат, Донишқадаи давлатии санъати Тоҷикистон ба номи М.Турсунзода, Донишқадаи тарбияи ҷисмонии ба номи С. Раҳимов ва амсоли инҳо ихтисосу тахассусҳои марбут ба туризм боз шуда, ба тайёр намудани мутахассисон дар ин ришта оғоз намуданд.

Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки на ҳамаи хатмқардагони риштаҳои туризми муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбии мамлакат бо ҷои қор таъмин мешаванд. Бо вучуди он, ки тадбирҳои мушаххас роҳандозӣ мешаванд, вале сатҳу сифати тайёр намудани мутахассисон то ҳол беҳбудӣ металабад.

Стандартҳои давлатии таҳсилоти олиӣ касбии марбут ба соҳаи туризм ва барномаҳои таҳсилотӣ чандон ба эҳтиёҷоти воқеии саноати туристӣ мувофиқат намекунад. Норасоӣ дар адабиёти соҳавӣ, китобҳои дарсӣ ва воситаҳои таълимӣ низ ба хубӣ эҳсос мешавад. Зарур аст, ки дар қори омода намудани стандартҳои давлатии таҳсилоти олиӣ касбӣ, китобҳои дарсӣ, воситаҳои таълимӣ ва дастуру нишондодҳои методӣ қорандону қоршиносони варзидаи соҳаи туризм аз истеҳсолот қалб қарда шаванд. Дар ин ҳолат бештар таваҷҷуҳ ба нозуқиҳои фаъолият дар амалияи соҳа равона гардида, санадҳо бо дарназардошти талаботи феълӣ ва воқеии бозори меҳнат ва махсусиятҳои тарбияи малақаю маҳорати амалӣ дар муҳасилин омода мегарданд.

Мушкилоти дигар дар самти омодаасозии мутахассисони соҳаи туризм - бархӯрдор набудан аз таҷрибаи тамоюлҳои тарбияи мутахассисон дар кишварҳои дар ин ҷода пешрафтаи

ҷаҳон мебошад. Ба андешаи мо, доираи ихтисосу тахассусҳое, ки аз рӯи онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбии мамлакат мутахассисон тайёр қарда мешаванд, қаманд. Бахусус набудани тахассусҳои марбут ба менеҷменти сифати хизматрасонӣ дар муассисаҳои хӯроқи умум (равияи туризм), менеҷменти сифати хизматрасонӣ дар соҳаи нақлиёт (равияи туризм), хоҷагии меҳмонхонаҳо (равияи туризм), менеҷменти меҳмонхона, технологияи информатсионӣ, тичорати электронӣ ва индустрияи туризм, тарҷумонҳо (равияи туризм), саёҳатшиносӣ, қорандони мавзеоҳои таърихӣ фарҳангӣ ва табиӣ (равияи туризм), қорандони осоишгоҳҳо (равияи туризм), идорақунии парқҳо ва захираҳои табиӣ милли, аниматорҳо ва амсоли инҳо ба хубӣ эҳсос мешавад. Зарур аст, ки дар риштаҳои таҳсилоти олиӣ тахассусии соҳаи туризм зерттаҳассусҳои зикршуда ворид қарда шуда, тибқи он мутахассисон тайёр қарда шаванд. Дар ин ҷода аз таҷрибаи муассисаҳои таҳсилоти кишварҳои дигар баҳрабардорӣ намудан ба манфиати қор мебошад.

Такмили ихтисоси қорандони соҳаи туризм, омӯзгори муассисаҳои таҳсилоти олиӣ касбии марбут ба туризм низ аз масъалаҳои мебошанд, ки бояд дар наздиктарин муҳлат ҳалли худро ёбанд. Бозори туристии ҷаҳон ҳар лаҳза дар ҳоли пешрафт ва рушд қарор дорад. Вобаста ба ин, талабот ба салоҳиятҳои касбии мутахассисон низ бояд пайваста дар ҳоли рушд қарор дошта бошад. Танҳо мутахассисони варзидаю қордон метавонанд рақобатпазирии маҳсулоти туристии мамлақатро дар бозори туристии ҷаҳон таъмин намоянд ва Тоҷикистонро ба як кишвари аз лиҳози туризм пешрафта мубаддал созанд. Ба иборати дигар, туризм дар Тоҷикистон интизори мутахассисони қордону варзида ва қорони малақаю маҳорати баланди касбӣ мебошад.

Фазлиддин ҚОДИРОВ,
қоршиноси масоили туризм

40 ДИРАМ ҲАМ ПУЛ АСТ

Тайи чанд сол мешавад, ки масъалаи нақлиёт ҳалли худро намеёбад ва мардум то ҳол аз хизматрасонии нақлиёт шикоят мекунад.

ВАҚТҲОИ охир гӯиё нархи роҳқорро худӣ ронандаҳо муайян меқарда бошанд, зеро на нархи гузоштаи давлатро риоя мекунанду на қорунҳои қориро. Мардум пеш вақтҳо аз қам будани нақлиёт шикоят меқарданд, имрӯз бошад аз нархи роҳқорро рӯрӯи ҳам одам гирифтани ронандаҳо дар нақлиёти мусофирқаш шикоят мекунанд. Нафароне низ ҳастанд, ки ҳуҷҷати ронандагиро бо ҳар роҳу восита гирифтаанду мошинро хуб ронда наметавонанд ва болои ин вақте одам савор мекунанд, ба нархи хостаи худ мебаранд.

Бинобар гузориши ниҳодҳои расмӣ дар пойтахт, нақлиётҳои мусофирқаше, ки ба қайд гирифта шудааст ва нишонҳои экспрессо дорад, нархаш 1,60 дирам ва ғайри экспресс 80 дирам муқаррар шудааст. Вале мутаассифона ронандаҳо инро риоя намекунанд. Имрӯз ҳама як шудааст, ба ҷои 1,60 дирам ду сомонӣ ва ба ҷои 80 дирам як сомонӣ талаб мекунанд. Ронандаҳои мусофирқаш субҳу шом, ки вақти ба қор рафтани ба хона баргаштани мардум аст, агар ягон нафар ҳаққи роҳқорро 80 дирам ё 1,60 дирам диҳад ронанда бо як таъби хира додзада, "надорӣ савор нашав ин мошини давлатӣ нестай!" - гуён муносибати дағал мекунанд. Маълум нест, ки ин аҳвол то ба қай давом меқарда бошад? Оё мардум аз ин рафтори ронандаҳои беинсоф қаноатманд ҳастанд, ки аз ҳуқуқҳои худ дифоъ намекунанду ба мақомоти дахдори соҳа муқоризат намекунад? Ё қорунҳои қоршуда танҳо ба автобусу троллейбусҳо дахл дорад?

Оид ба ин масъала бо чанд нафар донишҷӯёну устодон ва ронандаҳо суҳбат қардем, ки андешаҳои онҳо гуногунанд:

Шарофзода Фарзона, донишҷӯ: Чанд рӯз қабл дар нақлиёти мусофирқаше самти 82-102 нишастам, мисли ҳарвақта 1 сомонӣ дароз қардам, ронанда гуфт: ин 1 сомониро қӣ дод? Гуфтам ман додам. Боз 1 сомонии дигар бидеҳ гуфт: Хостам дар қавоб ба ронанда гӯям, ки барои қӣ, ду сомонӣ мегиред, аммо аз одамони дохили нақлиёт буда шарм доштам боз як сомонӣ додам. Қаме баъдтар қамин ҳолат ба як донишҷӯписар рух дод. Ронанда аз ӯ талаб намуд, ки ду сомонӣ диҳад, аммо он нафар бо ронанда баҳс қард, ронанда мошинро нигоҳ

дошта ба ӯ гуфт "фаро аз мошин, ба ягон мошине шин, ки ба як сомонӣ мебарад". Ва он писарро аз мошин фаровард. Ин гуна ҳолатҳо қариб ҳар рӯз рух медиҳад, вале қаме аз шаҳони ҳақталаб ҳимоят намекунад.

Донишҷӯи дигар Моҳира Бобоева низ мегӯяд, мо донишҷӯён қариб ҳар рӯз бо ин мушкилӣ рӯ ба рӯ мешавем. Қаблан ронандаҳо саҳару бегоҳӣ нархи роҳқорро баланд мебардоштанд мутаассифона ҳоло бошад, тамоми рӯз, ба ҷои 1,60 дирам ду сомонӣ ва ба ҷои 80 дирам 1 сомонӣ талаб мекунанд. Агар қаме танга надоста бошад ду сомонӣ диҳад, 40 дирами бақияро "танга надорам", - гуфта намедиҳанд. Магар ин беинсофӣ нест? Барои донишҷӯ 40 дирам ҳам пул аст. Шояд яке аз сабабҳои зиёд гирифтани ҳақи роҳқорро қамин аст.

Ин ҳам дар ҳолате, ки Усмон Ҳусенов, ронандаи микроавтобус хатсайри рақами 54 (экспресс) мегӯяд, нархи роҳқорро 1 сомонӣю 60 дирам муқаррар шудааст ва мо аз ин зиёд талаб намекунем. Лекин он вақт нархи сузишвори 5 сомон буд, айни ҳол бошад 6 сомоню 70 дирам аст. Шояд яке аз сабабҳои зиёд гирифтани ҳақи роҳқорро қамин аст.

Сабаби дигар надостани танга аст. Агар мусофирон танга дошта бошанду 1,60 дирам диҳанд мо қабул мекунем, чунки нархи асосӣ қамин аст. Лекин агар пули қалон доданду танга надоста бошем бақияи дода наметавонем ва мусофирон ҳам ҳеч чиз намегӯянд. Шояд аз миёни сад нафар як нафар барои 40 дирам даъво қунад.

Саидқабар Обидов, муовини директор оид ба истифодабарии нақлиёти Қорхонаи коммуналии воҳиди давлатии "Автобус 2" мегӯяд, мо қамон шаҳсонеро ба қор қабул мекунем, ки се сол собиқани қорӣ қоранду синну солашон аз 23 боло аст. Ба қорхонаи мо хати сайрҳои рақами 1, 2, 7 рабт қоранд, ки нархи роҳқорро 1 сомоню 20 дирам муқаррар гардидааст, аммо ронандагони мо ақсар вақт ба иллати он ки танга надоранд, 1 сомонӣ мегиранд. Автобусҳои мо аз соати 5-и субҳ то ҳашти шаб фаъолият мекунанд. Ақсар вақт бегоҳӣю мардум ба микроавтобусҳо савор мешаванд ва автобусҳо ҳоли ҳаракат мекунанд.

Наргис ИБОДУЛЛОЗОДА,
донишҷӯ

ҶОМИ ҶАҲОННАМОИ ШЕЪРИ ШАЙХ КАМОЛ

Дар остонаи таҷлили Наврӯзи Аҷам ва ҳамзамон бо ифтитоҳи мақбараи Шайх Камоли Хучандӣ, хона ва ҷаҳорбоғи шоир дар зодгоҳаш, ки бо ҳузур Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон ифтитоҳ ёфт, "Фарҳанги ашъори Камоли Хучандӣ" таълифи шоир ва фарҳангшиноси тоҷик Абдучаббори Суруш мунташир гардид. Фарҳанги мазкур маҳсули заҳмати бештар аз 20 -солаи муаллифи он аст, ки қисми зиёди он аввали он соли 1996 бо пуштибонии Сафорати Ҷумҳурии Ислонии Эрон дар Тоҷикистон ба истиқболи ҷашни 675-солагии Шайх Камоли Хучандӣ зери назари устодон Лоик Шералӣ ва профессор Абдулманнони Насриддин нашр шуда буд.

АММО тавре дар муқаддимаи наشري нави фарҳанг Абдучаббори Суруш таъкид намудааст, "ин нусха комилан аз нусхаи номукаммали чопи аввал (соли 1996) тафовут дорад, зеро ҳосили кори сангину умрӯҳи бемузду беподоши 22-солаи ин мардикори фарҳанги тоҷик аст... Ва ин фарҳанг мисли муаллифи он дар ин 22 сол бисёр корхӯрда ва солхӯрда ҳам шуда". Илова бар ин агарчӣ нусхаи таҳияшудаи фарҳанг дар соли 1996 шарҳу тафсири 12 ҳазор вожаву таъбир ва таркибҳои ашъори Шайх Камоли маҳсуб меёбад, дар давоми наздик ба бист соли дигар муаллиф илова бар таҳрири такмили матолиби мазкур бештар аз 4 ҳазор вожаву таркибҳои дигарро бар он афзуда, ки ҳамакун наشري мукаммали фарҳанг тафсири наздик ба ҳафтада ҳазор калимаву ибораҳои қорбурда дар шеъри шоирро фаро гирифта. Ҳар нафар хонандаи хушманд, ки наشري нахустро агар дар ихтиёр дорад, зимни муқобалаву қиёс бо наشري навини он худ шоҳиди он ҳоҷад буд, ки Абдучаббори Суруш ба таъбири хеш чӣ миқдор нусхаи нави фарҳангро тақмили таҷдид ва таҳрир намудааст.

Дар пешгуфтори аввал ва ҳам дувуми муаллиф вижагиҳои хоси фарҳанг ва шеваи тафсири ташреҳи вожаҳову таъбир дар он тавзеҳ ёфтааст. Баробари вуруд ба ин боғистони маъонӣ, ки моро ба ҷаҳони фикрӣ, андешаҳои фалсафавӣ ва ҳунари шоирии Шайх Камоли раҳнамоӣ мекунад, эҳсоси заҳмати муаллиф дар тадвини фарҳанг ва дарёфти маъони мавриди назари шоир равшан хувайдо мегардад. Ин ҷо авлавияти шоир будани муаллифи фарҳанг дар шарҳу тафсири дақиқи маъони вожаҳову калимот ба таври барҷаста маълум мегардад, чун кашфи маъноҳои шоирона ва мавриди назари шоир бештар тавассути нигоҳи шоиронаи фарҳангнависон муяссар шавад, чун эҳсоси ҳолат ва бардошт аз тасвирҳои нодири суҳанварон ба аҳли шеър фаротар аз дигарон даст диҳад, зеро ҳиссиёти ба ҳам монанди шуаро метавонад ин роҳро барояшон рӯшантар ҷилвагар созанд. Аз аввалин саҳифаи матни аслии фарҳанг ин вижагии хоси фарҳангнависии устод Абдучаббори Суруш бозтоби мунавваре касб мекунад, вақте мо тафсири вожаи абрӯ аз диди шоир дар калом Шайх Камоли ба мушоҳида мегирем:

АБР 1. бухорҳои баҳамомадаи об дар ҳаво, ғубори ҳаво, меғ, саҳоб; аз миён рафтани абр а) киноя аз борон шуда, фуру рехтани абр; б) дар ашъори ирфонӣ тимсоли бардошта шудани монетаи ҳиҷоб аз дилу чашми солике, ки орзуи дидани дидори Ҳақ мекунад.

Қатра ба дарё расид,
абр бирафт аз миён,
Нур фуру шуд ба шамъ,
шамъ баромад зи дуд.

2. дар истилоҳи шоирони ориф мурод аз раҳмати бениҳоят ва қоннавози Офаридгор.

Сўхтам аз ҳасрат,
эй абр, афкан он ҷо сояе,
То дигар бар хоки пояш
рух насояд офтоб.

Аз ин тавзеҳи муаллифи фарҳанг хувайдост, ки дар равиши кори худ ӯ нахуст маҷмӯи маъноҳои вожаҳо дар фарҳанги кулли забони форсӣ тавзеҳ мебахшад, яъне ҳар маънии воқеӣ ва ё киноӣ, ки вожаи мазкур дорад, нахуст тафсир мешавад ва баъдан ибороте, ки шоир тавассути ин вожа дар шеъри худ офаридааст, шарҳу тафсир мешавад. Баробари ин, бар асари нуфузи андешаҳои ирфонӣ дар шеъри Шайх Камоли Хучандӣ ҳам вожаҳо ва ҳам таркибҳои ирфонӣ офаридашуда тавассути онон аз нигоҳи аҳли ирфон шарҳ ёфтаанд, ки ин шеваи кори муаллиф барои маърифати ҷанбаҳои ирфонӣ ашъори шоир ба хонанда кӯмаки фаровоне хоҳанд намуд. Аз сӯи дигар, агар танҳо тавзеҳи ирфонӣ вожаву таркибҳои дар фарҳанг ҷойгиршуда аз дохили он бурун кашем, як фарҳанги мустақили вожаву таркиб ва истилоҳоти ирфонӣ шеъри Шайх Камоли Хучандӣ ҳосил мешавад. Ин таҷрибаи тозае ҳаст, ки дар фарҳангҳои муаллифи шеъри то ин замон дар Тоҷикистон таълифшуда камтар ба мушоҳида мерасад.

Як хусусияти муҳими равиши кори таълифи фарҳанг дар он зухур меёбад, ки нигорандаи он зимни тавзеҳи маъноии вожаҳо баробари тазаккури мазмуни умумии роиҷи вожа ба таври махсус маънии мавриди назари шоирро дар байти шоҳид таъкид менамояд. Аз ҷумла, дар идомаи тафсири таъбирҳои сохташуда тавассути вожаи абр зимни шарҳи ибораи абри бало ба таври хоса таъкид мекунад, ки

"аммо дар байти шоҳид ба маънии дарду ранҷи умрӯҳи ишқомада" ва пасон маънии ирфонӣ ибораро тафсир ва баъдан байтро тазаккур додааст. б) аз нигоҳи суфиёни ориф киноя аз ҳиҷобе, ки аз зулмати афъоли нафсонӣ ва руҳонӣ дар дили солик пайдо шуда, монетаи мушоҳадаи таҷаллиёти зоти пок мегардад.

Абри балост ҳаҷри туву
ғиряи Камоли
Борони меҳнате, ки
зи абри бало чакад.

Вижагии дигари муҳими фарҳанги мазкур, ки онро аз дигар фарҳангҳои имтиёз мебахшад, дорои хусусиятҳои шарҳнигорӣ буданаш ба шумор меравад. Дар баробари ин, ки муаллиф ҳам маъноии асли ва ҳам киноӣ, мазмунҳои ирфонӣ вожагону таркибро тавзеҳ мебахшад, гоҳо маврид абёти ҷудогона шарҳу тафсир менамояд, ки чунин равиши кор дар фарҳангҳои дигари форсӣ камтар ба назар мерасад. Ҳатто дар "Луғатнома"-и Деҳхудо, ки аз ҷумлаи фарҳангномаҳои мукаммали забони форсии имрӯз ба шумор меравад, шеваи мазкур ба кор гирифта нашудааст. Аз ин лиҳоз, вучуди шарҳҳои мухталиф ва тафсири маъноии абёти Шайх Камоли дар дохили фарҳанг падидаи нодир ва қобили мулоҳиза буда, зухури хусусиятҳои барҷастаи фарҳанги тафсири ва аносири шарҳнависии классикиро дар оинаи фарҳангномаи шеърӣ бозтоб мебахшад. Масалан, зимни тафсири ибораи аҳли қибла баъд аз тавзеҳи маъноҳои асли ва маҷозии он бо таъкиди шарҳи байт ва ҳосили маъноии байт онро ба гунаи зайл тафсир мекунад: "аҳли қибла дар ин таъбир ихом аст ва ба ду маънӣ: а) мурод аз мусалмонон, аҳли ислом; б) истиора ва киноя аз абрӯвони маъшуқа. Шарҳи байт: Аз аҳли қибла мурод абрӯвони маъшуқа аст ба ваҷҳи он ки ошиқони ориф абрӯвонро меҳроби ниёш ва раҳнамои тариқати солик хондаанд; аз туркон муроди Хоҷа чашмони шӯҳу бераҳми маъшуқ аст, ки сабаби озори ошиқ бошанд; ҳосили маъноии байт: Миёни меҳру раҳнамоӣ (аҳли қибла-абрӯвон) ва қаҳру ситезу бераҳмӣ (туркон - чашмҳо), ки маъшуқа дошт, ба бахти ошиқ мусоидат ва созиш афтод, яъне мобайни навозишу гудозиши ишқи ёр тафовут на-

монд, пас чаро ғамзаҳояш вақте ба рӯи маъшуқ менигарам, садди расидан ба ҷалоли ҷамолӣ ӯянд?

Ба аҳли қибла
чу қарданд оштӣ туркон,
Чаро ба ошиқи он рӯст
ғамзаҳоро ҷанг?"

Ба назар мерасад, ки дар "Фарҳанги ашъори Камоли Хучандӣ" бо иқтисоди ин равиши кори муаллиф бештар аз 150 байти мукамал ва зиёда аз 2000 ҳазор ибораҳои калидӣ дар абёти ҷудогона шарҳу тавзеҳ ёфтааст, ки онҳо низ дар кашфи асли муроди шоир ва маърифати матлаби мавриди назари ӯ дар ҳамон байт хидмат мекунад. Ба ибораи дигар, шарҳи ин ибороти калидӣ низ баробар ба шарҳи кулли байт муаррифӣ мешаванд, чун фаҳму дарки маъноии таъбири мазкур асли матлаби суҳанварро бозгӯӣ мекунад. Абдучаббори Суруш ин равиши шарҳнависиро дар дохили матни фарҳанг пеш аз ҳама ба он хотир пайгирӣ карда, ки аксари чунин таркибҳои ибораҳо дорои маъноии ирфонӣ ҳастанд ва зарурати тавзеҳи матлабро пеш мегузоранд. Бо дар назардошти мавҷудияти муаммо дар таркиби бархе аз абёт фаҳми матолиби шоир барои хонандаи имрӯз метавонад мушкилоте эҷод кунад. Аз ин ҷиҳат, вучуди ин шарҳҳо дар таркиби фарҳанг дар баробари аҳамияти муҳими онро дар маърифати амиқи маъноии манзури шоир ва расидан ба умқи матолиби ӯ нишон додан, идомаи суннатҳои шарҳнависии классикиро дар таркиби фарҳанг бозгӯӣ мекунад. Мунтахаби ин байтҳои тавзеҳёфта ҳам метавонад ба унвони китоби ҷудогонае дар шарҳу тафсири афкор ва вижагиҳои ҳунари шоирии Камоли Хучандӣ муаррифӣ шуда, баробари ин заминаҳоро дар таълифи шарҳи қисми девони вай фароҳам оварад.

Истифода аз равиши тавзеҳи матн ва ба таъбири аҳли таҳқиқ барқарор намудани сикҳатии матн дар фарҳанг аз вижагиҳои муҳим ва қобили арзиши шеваи таълифи муаллиф ба шумор меравад. Ба иттифоқи аҳли таҳқиқ муҳимтарин рукни маърифати шеър барқарор намудани сикҳатии матн ба шумор меравад, чун танҳо матни сикҳат метавонад шореху фарҳангширо ва ҳатто хонандаро ба асли матлаб раҳнамоӣ кунад. Аз ин лиҳоз, Абдучаббори Суруш дар

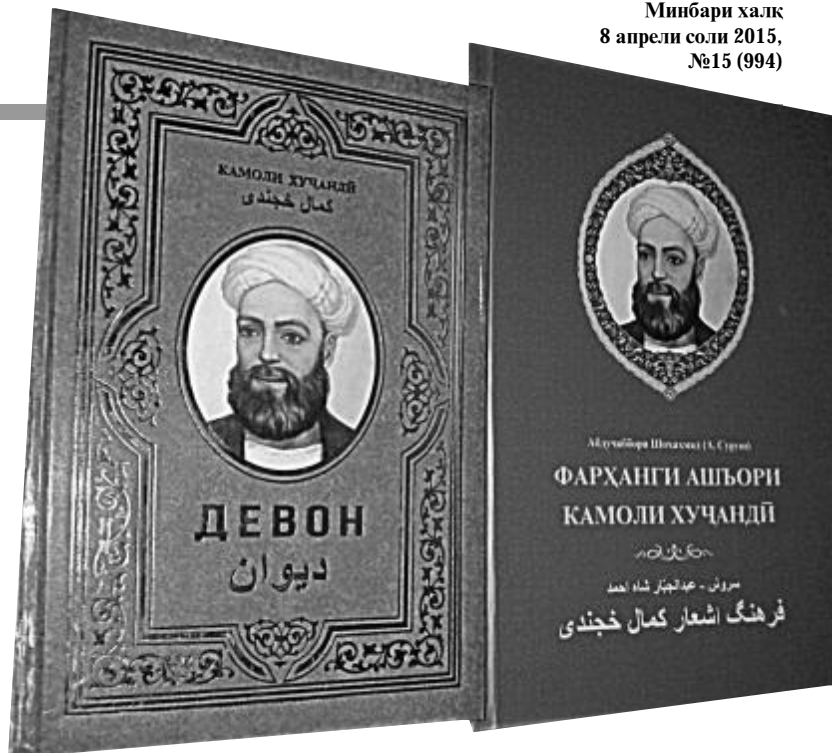
мавориди зарурӣ қабл аз тафсири маъноии ин ё он таркибҳои нахустин иқдом ба тасеҳи матн намуда, нусхаи дурусти онро нахуст ба хонанда манзур мекунад ва баъдан ба шарҳи он мепардозад. Бидуни тардид ҳамин усули кори муаллиф арзиши таълифи ӯро дар матншиносии осори Шайх Камоли Хучандӣ низ боло бурда, ибтикори муаллифро дар тасеҳи муносиби шеъри суҳанвар дар фарҳанг низ таъкид мекунад. Маҷмӯан, тавре нигорандаи фарҳанг дар муқаддимаи он ишорат менамояд, дар он зиёда аз 300 байт байти шоир тасеҳи тоза ёфтаанд ва аз ғалатӣ нодурустҳои барӣ гардонда шудаанд. Аз ҷумла дар муқаддимаи худ муаллиф чанд намуна аз ин абёти тасеҳшуда ва равиши кори хешро дар ин самт ба гунаи зайл тавзеҳ додааст:

Қиёмат аст ба ҳубӣ руҳат,
ки дар вай зулф,
Ба ҷурм зери паре
номаи сияҳ дорад.

Қиёмат ба ҳубии руҳат,
ки дар вай зулф,
Ба ҷурм зери паре
номаи сияҳ дорад.

Қиёмат аст ба ҳубӣ руҳат,
ки дар вай зулф
Ба ҷурми зербурӣ номаи
сияҳ дорад.

Дар канори ин, муаллиф зимни тафсири вожаҳову таъбирҳои ғалатхонӣ дар вақти барқарор ба хати сириллик руҳдорон низ барқарор намуда, шакли саҳеҳи абётро мавриди истифода қарор додааст. Бешак, ҳамин заминаҳои муҳим дар кори матншиносии осори Шайх Камоли дар асоси таълифи фарҳанги мазкур буд, ки роҳи тасеҳи матни Девони суҳанварро ҳам барои муаллиф ҳамвор намуда ва дар натиҷа барқарор ба таълифи ин фарҳанг нусхаи бозгӯи Девони Шайх Камоли Хучандиро ҳам таҳия намуд, ки ҳамзамон ба "Фарҳанги ашъори Камоли Хучандӣ" дар остонаи таҷлили Наврӯз ва бунёди маҷмаи шоир дар зодгоҳаш ба таълифи ин фарҳанг нусхаи бозгӯи Девони Шайх Камоли Хучандиро ҳам таҳия намуд, ки ҳамзамон ба "Фарҳанги ашъори Камоли Хучандӣ" дар остонаи таҷлили Наврӯз ва бунёди маҷмаи шоир дар зодгоҳаш ба унвони бехтарин тухфа ба равони поки он бузургвор ва тамоми фарҳангшиноҳои дӯстдорони каломии ноби шоир бо пуштибонии Раиси вилояти Суғд, муҳтарам Абдураҳмон Қодирӣ ба дасти чоп расид.

БА УМЕДИ «МУЪЦИЗА» НАШАВЕД

Одамизод як одат дорад, ки ҳамеша роҳи осони ҳалли масъаларо меҷӯяд. Ӯ дар ҳама ҳолат тайёр аст, ки маблагу қувваи зиёде сарфа кунад, то ба ҷояи каси дигар мушкилоташро ҳал намояд. Аҷибаш он, ки барои тағйир додани худ, дигар намудани ақида, одат ё мавқеи хеш ҳатто кӯшиши ба харҷ намедиҳад.

БАДБАХТИИ одамони зиёд дар он аст, ки аз ин ҳолат афсурдаҳол шуда, тақдири худро ба дасти бегона месупоранд. Баъзеҳо ба назди фолбину табиб медаванду баъзеи дигар аз паи гиёҳдармонӣ мешаванд. Бархе интизори онанд, ки бо муъҷизае худ аз худ тамоми дарҳои баста боз мешаванд.

Агар дар ин ҳолат шахси раҳумзада ба духтури рӯҳшинос муроҷиат кунад, хуб аст, ӯ ба мизоҷ мефаҳмонад, барои ҳаёти инсон ва ҳар чизе, ки дар он мегузорад, танҳо худӣ ӯ масъулият дорад ва ҷавобгариш низ танҳо ба гардани ӯст.

Аммо фолбинҳоро ғайбдонҳо ба ивази пули зиёд ҳал кардани тамоми проблемаҳоро ваъда медиҳанд ва бод ин васила танҳо бозори хешро гарм месозанду халос.

Инсон ҳамеша дар орзуи он аст, ки муъҷизае шаваду доруи сеҳрноке ба вучуд бияд ва тамоми дардҳоро даво бахшад. Маҳз барои ҳамин вақте ки равоншинос роҳи ҳалли проблемаро нишон дода мефаҳмонад, ки халосӣ дар дасти худӣ шахс аст, ӯ дарҳол ҷои дигаре меравад. Боз меранҷад, ки равоншинос ба ӯ мадад расонда натавонист. Дар натиҷа шахс тамоман дилшикаста гардида, болои дарди ӯ боз сад ғами дигар зам мешавад ва ҳатто аз маблаги сарфардааш пушаймон мегардад.

Мутаассифона, табиати мо чунин аст, айбро ҳамеша дар дигар ҷо ҷустуҷӯ мекунем каси дигарро гунаҳгор... Мо бовар дорем, ки акнун одамон ба хубӣ дарк кардаанд, ки зери ниқоби ғайбдонҳоро фолбинҳо кӣ пинҳон аст ва мақсади онҳо чист. Алалхусус барои мардуми мусалмон назди фолбин рафтани аз ӯ мадад пурсидан гуноҳест нобахшиданӣ. Вале новобаста ба ин боз ҳам одамоне ёфт мешаванд, ки ба найранги чунин "балогардон"-ҳо гирифта мешаванд. Дар натиҷа ба ҷои беҳбудӣ, кор зиёдтар кӯргиреҳ мегардаду кас бештар ба ботлоқи фиребу ҳиллаи онҳо ғарқ мешавад. Боз сар мешавад саргардония ноумедӣ ва шикоят аз бахти баргаштаву сели ашк рехтанхо. Хушбахтона, айни замон мардум бештар

дарк кардаанд, ки дар лаҳзаҳои ҳассос ба ҳиссиёти кас бозӣ кардан осон аст ва то андозае чашмашон кушодаю эҳтиёткор низ шудаанд. Пас ба ҷои он ки каси дигарро гунаҳгор кунем, (шавҳар, хушдоман, роҳбар, ҷамъият, боду ҳаво...) бояд хешро низ мунсифона баҳо дода тавонем.

Мо қодирем дар нобарорӣ бемориамон ҳатто шахсони бегонаро гунаҳгор намоем. Ҳамеша айбдор каси дигар аст, саркарда аз шахсони худӣ то бегона. (Ба ин рӯйхат зан, фарзанд, волидон, муҳит, хуллас одамони зиёде дохил мешаванд, албатта ғайр аз худӣ мо).

Аз он ки мо гуноҳи худро ба дӯши дигаре бор менамоем, душворӣ ҳалли худро намеёбад. Пас чӣ бояд кард? Шояд ба масъала бо чашми дигар бингарем ва масъулиятро ба дасти худ бигирем? Бале, ягона роҳи дуруст чунин аст. Мо бояд худро дигар кунем, айби хешро бубинем ва паи ислоҳаш бишавем. Албатта ин осон нест ва на ҳар кас қодир аст ҷурми худро бинаду ноҳақ буданашро дарк намояд. Барои ин меҳнати пурмашаққат ва

заҳмати дандоншикан лозим аст. Бале, осон нест... Аммо агар мо битавонем ки мушкиламонро худ осон бикунем, мебинем, ки ин ҳатто нигоҳи моро ба зиндагӣ дигар мекунад. Он шахсонро, ки мо пештар сабаби бадбахтии худ мешуморидем, акнун дарк мекунем, ки дар асл ин тавр нест. Танҳо ҳамин вақт мо мебинем, ки дар зиндагӣ рӯзҳои офтобӣ зиёдтаранд ва одамон низ на ба он андоза ҷоҳиланд, ки ба чашми мо менамуданд.

Агар шумо мақсади моро фаҳмида бошед, пас масъаларо дуруст дарк намудед. Ин маънои онро дорад, ки минбаъд ҳамаи содиркарда дарси ибрат хоҳанд шуд ва шумо хулосаи даркорӣ бароварда, онро такрор нахоҳед кард.

Дар сурате, ки барои ингуна зиндагӣ аллакай тайёред, хуш ба ҳолатон. Ҳар як сухану ҳар амалатонро бисанҷед, таҳқиқ намоед ва барои ҳар чизе, ки дар ҳаёти шумо мешавад, масъул бошед. Агар эҳсосро як сӯ монему ба ҳодисаҳо бо чашми хирад бингарем, дар баҳрозории хулосаронӣ низ боадл хоҳем буд ва ин ба зудӣ натиҷаҳои хешро ба бор меоранд. Як чизи муҳимро ҳамеша дар хотир нигоҳ доред: Ба одамоне, ки нисбати шумо бадбиние доранд, аслан аҳамият надидед, онҳо барои фикри шумо вақти шумо намеарзанд.

Зиндагӣ пур аз таъодхост. Шабу рӯз, ғаму шодӣ, комёбиву шикаст... Танҳо аз мо вобаста аст, ки инро чӣ хел қабул мекунем. Худованд ақлро барои одамай чун муҳофизатгар аз тамоми бадию душвориҳо додааст, на баръакс. Пас заиф набашему мушкилро осон намоем ва дар талоши зиндагӣ ба пеш биравем. Ба қавли аллома Иқбол:

**Зиндагӣ дар садафи хеш
гуҳар сохтан аст,
Дар дили шуъла фурӯ
рафтани нағдохтан аст.**

Пас ба зиндагӣ санг наандозем, то гуҳарро ба даст биорем.

Сабоҳат ХУДОЁРБЕКОВА

Бози "дарзмол";
бози "дарзмол" мекунем? - Чӣ тавр?
- Ман ба ту туф мекунам, ту фишинос мезанӣ...

Ин аҷиб аст, вале...

Шутур баҳри муҳофизат туф мекунад;

Мор хангоми хучум;

Лама (хайвони шутурмонанд дар Амрикон Чанубӣ) вақти қаҳраш.

Баъзе моҳиҳо бо фавр об туф мекунанд, то ин ки сайдро бизананд.

Дар Кения расми қабилаи масай ҳини салом ба якдигар туф мекунанд.

МО «ШУТУР» НЕСТЕМ

Ҳар вақте ки ба мусофиркаш менишинам, дар кӯча сайр мекунам, ба бозор меравам, ба тиреза менигарам ё баъзан дар ро мекушоям... маро ашхосе думболагирани ҳастанд, ки гӯё ба бози "дарзмол" машғуланд ва агар тасаввур кард, ки ман дар олами тахайюлот ҳастам, пас дар шаҳри мо ламаҳо мечаранд, дар роҳҳо шутурҳо истодаанд, дар бозор морҳо фашинос мезананд, байни пойҳо моҳиҳо шино мекунанду... гӯё мардуми бумии шаҳри мо қабилаи масай шудааст.

Ин одати аҷибу зиштест, ки маънои мантиқӣ надошта дар ҳаёти рӯзмарраи шаҳришинон маъмулӣ гаштааст...

Мо ҳар солро соли чизе эълон медорем, ки ба пешбурд ва рушд нӣз дорад - соли рушди футбол, соҳибкорӣ... ҳамаи ин худ аст, аммо ба назари ман бояд ҳар шахс низ солро барои худ соли аз одати баде даст кашидан эълон кунад. Имкон дорад, ки ҳамин иқдомро дар як шаҳр, маҳалла ё мактаб роҳандозӣ кард.

Чӣ гуна метавон ба таври созанда қазияи бефарҳангии инсониро дар кӯчаҳои мо ҳал намуд?

Пас биёед мо дар оилаҳои худ имсолро соли бидуни рафтори дағал, кирдори ношоиста эълон кунем!

Ва ё ки як солро дар шаҳрамон соли хушмуомилаву хушрафторӣ эълон кунем ва мардумро ба он даъват намоем, ки хушхлоку таҳаммулпазир ва бараҳмтар бошанд, чуноне дар шеър барои кӯдакон омадааст: "табассуматро ба ҳама тақсим бикун ва он ба наздат боз хоҳад омад..."

М.БЕКМАТОВА

Амри хайр

Дар саҳо кӯш

Кумитаи Иҷроияи Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар ноҳияи Шаҳринав тибқи нақша силсилаи чорабиниҳоро ҷиҳати дастгирии маъюбон ва дигар гурӯҳҳои осебпазир ба меоварад. амалӣ менамояд. Дар доираи чорабини "Чу дидӣ ятиме сарафканда пеш..." ба даҳ нафар духтарони мактаб - парваришгоҳи ҷумҳуриявӣ ба номи М. Турсунзода сару либоси идона тӯхфа гардида, аъзои кумита ба манзили оилаи фарзандони маъюби Мирзохоновҳо (Шахло ва Меҳринисо), ки солҳои зиёде бемории бистирианд, рафта, ба онҳо сару либоси мавсимӣ тақдим намуд.

Дар доираи амалӣ намудани иҷрои Фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Соли

оила, ташкилоти ибтидоии ҲҚДТ "Табибон" тӯи суннатии 30 нафар бачагон аз оилаҳои ба ғамхорӣ ниёздорро доир кард, ки хотирмон буд. Раиси ташкилоти ибтидоии Ҳизб, дар айни вақт сардухтури Беморхонаи марказии ноҳия Дилбар Буракова бо дастгирии сарпарастон-аъзои Ҳизб Н.Аюбов, М. Маҷидов, И.Беков, А. Хусейнов ин чорабиниро дар сатҳи баланди сиёсӣ иҷтимоӣ доир намуда, ба дӯстрӯякон тӯхфаҳои арзишманд ҳада карданд. Идомаи чорабиниро намоиши сару либоси замонавӣ ва дар айни вақт хусусияти посдорӣ анъанаҳои миллии дошта хусни тоза бахшид. Дар он духтарон бо чеҳраҳои шукуфон ва рӯҳияи баланди идона таҳти роҳбарии чеварони маҳал Ҳимоят Юлдошева ва Махфират Ғиёсова либосҳои шином ва ба замона мувофиқро намоиш доданд.

М.МАХМУДОВ

Даргузашти устоди ҳунар

Субҳи рӯзи 5 апрел яке аз мардони баноми рустои мо аз ин дунё раҳти сафар баст. Ҷ 83 сол дошт. Агарчӣ дар шиноснома соли таваллудаи 1924 сабт шудааст. Чанд моҳи ахир бемор буд. Соле пеш писарбузурги 54 солааш бо зиндагӣ падруд гуфт. Шояд марги нобахангоми фарзанд умри падарро ҳам кӯтоҳтар кард.

Зиёвиддин Нуров, як марди оддӣ, аммо ҳунарманд буд. Бисёре шояд ӯро бо рақси машҳури "Аспак" дар ёд дошта бошанд. Ин рақсро, ки савор бар аспӣ чӯбин иҷро мекард, дар телевизионҳои кишвар борҳо намоиш додаанд. Дар гузашта хеле аз ҷашну маросими шодии мардуми ноҳияи Ҳисор бе ҳузурӣ Зиёвиддин Нуров ва ҳунарнамои ӯ баргузор намешуданд. Дар озмунҳои ҷумҳуриявии "Бӯстон" (1993) ва "Андалеб" (1996) аҳли ҳунари ноҳияи Ҳисор ҷойи аввалро соҳиб шуданд ва бидуни шак бахше аз ин муваффақият ба шарофати ҳунари истеъдоди афроде мисли Зиёвиддин Нуров буд.

Хелеҳо ӯро ба номи "Юрмон" мешиносанд, ки номи баргирифта аз як рақси ӯ ҳаст. Ёддорам то солҳои наздик бештари ҷашнҳои арӯси ва маҳофили шодии ҳамдиёрон бо рақси ин марди ҳунар оғоз мешуд. Ва маъмулан соҳибони маҳфил хилъат ё чомаеро болои китфаш мегузоштанд, ба хотири эҳтиром ба ҳунараш ва дилбастагии ӯ ба рақс. Ӯ бо ҳунари ҷаззобаш ба дилҳо шодию нишот мебахшид, маҳфилҳоро гарм мекард ва хотири аҳли диёрро шод мегардонд.

Шояд бисёре аз ҳамдиёронам намедонанд, ки шуҳрати ҳунари бобои Зиёвиддин ба берун аз марзҳои Тоҷикистон ҳам рафта буд. Ӯ ҳамроҳ бо аҳли фарҳанг ва ҳунари кишвар ба Канада, Олмон, Фаронса ва Русия сафарҳои ҳунари анҷом додааст. Хидматҳояшро бо унвони "Аълоҷии фарҳанги Тоҷикистон" қадр кардаанд.

Ӯ солҳои зиёд дар баҳши фарҳанги ноҳияи Ҳисор кор мекард. Дар миёни ҳамкорон ва алоқамандони ҳунар эҳтиром дошт. Аммо дар маросими видео ӯ маъсулони баҳши фарҳанг ва аҳли ҳунари ноҳия ширкат накарданд. Бидуни шак ҳузурӣ онҳо дар маросими ба хок супурдани ин устоди ҳунар рӯҳашро шод мегардонд.

Зиёвиддин Нуров фақат ҳунари рақсро балад набуд. Ӯ дар синамо ҳам нақшҳое офарида. Филми "Қош ба қош"-и Бахтиёр Худойназаровро дар хотир доред? Филме, ки соли 1993 тавлид шуд ва аз аввалин қорҳои Бахтиёр буд. Дар ин филм, ки ҷоизаҳои зиёдеро гирифта, Зиёвиддин Нуров яке аз нақшҳои аслиро иҷро кардааст. Нақши мардеро, ки "кабинаи ҳавой"-ро дар Боғи Ғалабаи шаҳри Душанбе дар ихтиёр дорад ва бо он бори мардумро мекашонад. Дохили ин кабина маҳалли мулоқоти Далер, қаҳрамони марказии филм ва духтари дӯстоштаи ӯ ҳаст. Саҳнае ҳам дар ин филм ҳаст, ки дар он Зиёвиддин Нуров бо тани урӯн рақси пуршӯре мекунад.

Шояд бисёре аз ҳамдиёронаш надонанд, ки ширкат дар ин филм наздик буд ба баҳои ҷонаш тамом шавад. Тирамоҳи соли 1992, вақте филмбардории "Қош ба қош" идома дошт, даргириҳо миёни гурӯҳҳои мусаллаҳи тарафдори давлат ва муҳолифон шиддат гирифтанд. Дастандаркорони филм Зиёвиддин Нуровро дар боми яке аз сохтмонҳои "Тоҷикфилм" чанд рӯз пинҳон мекунад ва танҳо пас аз бехтар шудани вазъият ӯро ба востайи қатора ба Ҳисор мефиристанд...

Зиёвиддин Нуров қаҳрамони филми мустанади "Кентавр", сохтаи Носир Раҳмонов, коргардони синамо ва телевизиони тоҷик аст. Ин филм дар бораи шахсият ва ҳунари ӯ ҳикоят мекунад, ки марде заминӣ, содда ва ошиқи ҳунар буд. Иттифоқан даҳ сол пеш Носир Раҳмонов бахше аз ин мустанадро дар зодгоҳи ин устоди ҳунар-рустии Тутатаи дараи Алмосии ноҳияи Ҳисор филмбардорӣ кардааст.

Фурқати Саид, овозхони шинохта ва раҳбари гурӯҳи "Шашмақом", ки ду сол мешавад машғули гирдоварии мавод дар бораи ҳунармандони Ҳисори Шодмон аст, бобои Зиёвиддинро устоди ҳунар ном мебарад. Ба гуфтаи ӯ маъсулони фарҳанги ноҳия бояд қадри ҳамдиёрони ҳунармандашон, мисли бобои Зиёвиддинро бехтар медонистанд.

Чанде қабл акси бузурги ин ҳамдиёри ҳунармандаро дар девори бузургтарин меҳмонхонаи шаҳри Душанбе-Ҳаят Риченсӣ дидам, бо чомаи адрасу аммомаи сафед ва савор болои аспӣ чӯбин. Ифтихор кардам аз шахсият ва ҳунари ӯ. Намедонам ин аксро кадом аккос гирифта. Аммо медонам, ки Зиёвиддин Нуров ё "Бобои Юрмон" бо ҳунари олий ва истеъдоди нотакрораш исми худро дар сафҳаи таърихи диёр ҷовидона сабт кардааст.

РӯҲАШ ШОД БОД!

Сухробӣ ЗИЁ

Фарҳанг

← саҳ. 11

Ростӣ, дар мавриди дастовардҳо ва арзиши муҳими ҳам фарҳанг ва ҳам нусхаи Девони шоир гуфтаниҳои бисёре дорам, чун бо ҳоҷиши Абдучаббори Суруш ҳам фарҳанг ва ҳам Девонро дар нусхаҳои сириллик ва форсӣ ба унвони муҳаррир чанд маротиба бозхонӣ намудаам ва шояд бештар аз дигарон нуқот ва матолибе аз ин хазинаи маънӣ баргирифтаам, ки манзури он барои дигарон низ амре лозима ва савоб хоҳад буд. Шояд барои ман навиштани тақризи мақолае ҳамчун муҳаррири ин ду китоб аз назари дигарон шартӣ адаб набошад, аммо чун ба унвони шоғир аз заҳматҳои бештар аз бистсолаи устод дар қори таълифи ин фарҳанг огоҳам ва ҳамеша дар канорашон будам, шартӣ инсоф медонам барои худ, ки ин каломии ихлоси иродати ҳешро мухлисона барои хонандаи арҷманд нисор дорам ва арзишу

ҶОМИ ҶАҲОННАМОИ ШЕЪРИ ШАЙХ КАМОЛ

аҳамияти онро дар шинохти шеър ва андешаи Шайх Камоли Хучандӣ ҳамчун маъсули тадриси адабиёти классикии форсу тоҷик, аз ҷумла каломии Шайх Камоли Хучандӣ барои толибилмонӣ ҷавонони имрӯз бозгӯӣ намоям. Шохиди ҳолаам, ки барои анҷоми қори фарҳанг дар шабонарӯзе бист соат ва ҳатто бештар аз он қор кардаву нури чашмашро сарфи нигориши ин фарҳангнома ба қавли худ муаллиф моли миллат ва мардуми тоҷик кардааст. Воқеан, Абдучаббори Суруш бо навиштани ин фарҳанг ва тасҳеҳи Девони Шайх Камоли Хучандӣ, ки бори дувум аст ба дасти чоп мерасад, қореро анҷом дод, ки маъсулияти иҷроӣ онро танҳо як муассисаи илмӣ-тадқиқотӣ, маркази илмӣ ё гурӯҳи муҳаққиқон бар дӯш гирифта мета-

вонанд. Аммо устод Суруш ин маъсулиятро ба танҳои барӯҳдаи хеш гирифт ва хушбахтона аз иҷроӣ ин рисолати бузург ва маъсулияти баланд дар назди аҳли суҳан бо сари баланд баромад. Умеди онро ҳам дорам, ки ба дасти хонандаи азизи худ расидани ин китоб, ки ба қавли муаллифи он баъд аз убури фосилае бо сарнавишти печида рӯи чопро дид, розҳои фаровони маънавиро аз ҷаҳони андешаву афкори Шайх Камоли Хучандӣ боз намуда, моро ба сӯи ҷашни мубораки 700-солагии ин шоири номовар бо кӯлбори пур аз маърифати шеър андешаи суҳанвар раҳнамоӣ хоҳад намуд.

Нуралӣ НУРЗОД,
устоди ДДХ ба номи
Бобоҷон Ғафуров

Ҳифзи муҳити зист

Ì ÓÍ Î ÑÈÁÀÒ ÁÎ Ì ÀÐÒÎ Æ

Дини мубини ислом пайравони худро ба риояи тозагӣ ва солим нигоҳ доштани муҳити зист даъват намуда, аз исрофкорӣ ва нопок гардонидани муҳит манъ месозад. Чунончӣ, дар як ҳадиси ҳазрати Муҳаммад (с) таъкид шудааст: "Дин назофат (покизагӣ) аст". Яъне шахси боимон бояд бадан, либос, манзил ва маҳаллаи худро пок нигоҳ дорад.

Яке аз нишонаҳои покизагии инсон дар муносибати оқилонаи ӯ бо партов зоҳир мегардад. Мавлавӣ Насруллоҳи Шаҳбахш дар китоби "Ганҷинаи одоби ислом" оид ба ҷи гуна муносибат намудан бо партов чунин нигоштааст:

1. Саъй кунед, ки дар хона сатили бузург ва тамизеро маҳсус барои партов дошта бошед.
2. Партовро бастабандӣ намуда, болои зарф (сатил)-ро маҳкам кунед.
3. Аз рехтани ғизоҳои пасмонда ҳамроҳ бо соири партов худдорӣ намоед, ки боиси норизоияти Худованд ва қуфрон (ношукрӣ)-и неъмат аст.
4. Партовро дар ҷойҳои рафтуомади мардум (канори роҳу хи-

АЗ НИГОҲИ ИСЛОМ

ёбон) нарезед, ки боиси олудагӣ мешавад. Бо сабаби олудагӣ (ифлосӣ) қонварон (муш) ва ҳашарот чамъ шуда, сабаби сар задани бадбӯӣ ва бемориҳо мегардад.

5. Назофат (покизагӣ)-и маҳаллаи худро риоя кунед, то дигарон аз шумо розӣ бошанд.

6. Партовҳоро аз ҷудо созад, то маъсулон битавонанд ба осонӣ онҳоро ба навъҳо тақсим карда, барои қоркарди дубора истифода баранд.

7. Агар дар деҳа зиндагӣ мекунад, партовро дар маконе дуртар аз маҳалли зист дар чуқури, ки қандаед ва маҳалли рехтани партов аст, бирезед. Пас аз пур шудан онро хокпӯш кунед...

Худованди Бузург дар Қуръони Маҷид фармудааст: "Ва ло туфсиду фил арзи баъда ислоҳиҳо". (Дар замин баъди ислоҳи он фасод накунад). Фасод ба маънои амали ношоиста ва нопок омадааст. Яъне бо рафтори ношоистаи худ заминро нопок накунад. Ин оят моро хушдор медиҳад, ки нисбати неъматҳои табиат эҳтиёткор бошем.

Имрӯз бисёр мушоҳида мекунем, ки иддае аз ашхоси пастмаърифат партовро дар канори ҷӯ дарёҳо мерезанд. Чунин амал ношукрӣ ва хиёнат ба ин неъма-

ти бебаҳо, яъне об аст. Ниёгони мо ба об тӯф карданро гуноҳ шумардаанд. Чунончӣ, дар китоби "Маслакул-муттақин" (Равиши парҳезкорон) таъкид шудааст:

Оби биниву фам манех бар об,
Ки караҳ фармудаанд дар ин боб.

Шарафуддини Бухорӣ исроф кардани обро макруҳ шумурда, фармудааст:

Мақун исроф мои маҷҷонӣ,
Чун "ва ло тусрифу" ҳамехонӣ.

Моъ аз арабӣ маънии обро дорад... Ва ло тусрифу" Ишора ба ин оят аст: "Кулу вашрабу ва ло тусрифу" (Бихӯред, бинӯшед, вале исроф накунад).

Дар "Чаҳоркитоб" гузоштани хокрӯба (партов) дар пушти дар яке аз сабабҳои бебаракатӣ ва камшавии ризку рӯзӣ шумурда шудааст.

Аз ин бармеояд, ки агар мо дар ҳама ҷо - ҷи хона, ҷи маҳалла ва ҷи ҷои қор тозагиро риоя намоем, боиси баракат ва ривочу равнақи қор мегардад.

С. СУННАТӢ

Варзиш

ЧОМИ ОЛИРО БОЗ «ИСТИҚЛОЛ» БА ДАСТ ОВАРД

Имсол ҳам дастаи "Истиқлол" Чоми олі ё Суперчоми Тоҷикистонро соҳиб шуд.

Бозии ниҳой барои Чоми олі бегоҳии рӯзи якшанбе, 5 апрел, дар Варзишгоҳи марказии пойтахти кишвар баргузор гардид. Дар ин вохӯри дастаи "Истиқлол" тими "Хайр"-и шаҳри Ваҳдатро аз рӯи силсилаи зарбаҳои ёздаҳметра бо ҳисоби 4:3 мағлуб кард.

Бозигарони "Истиқлол" Хуршед Маҳмудов (дақиқаи 40-ум) ва Фатҳулло Фатҳуллоев (дақиқаи 44-ум) ба дарвозаи "Хайр" ду тӯб заданд, аммо дар қисми дуюм ҳамлагари "Хайр" Меҳроҷиддини Музаффар (69, 87) ҳисобро баробар кард. Дар вақти иловагӣ голиб муайян нашуд. Ҳамин тариқ, баъди задани силсилаи пеналти ин дафъа бахт ба рӯи шогирдони Мубин Эргашев хандид.

Ёдовар мешавем, пеш аз бозӣ дар

варзишгоҳ бо лаҳзаи хомӯшӣ хотираи сокинони деҳаи Яққабеди ноҳияи Файзободро, ки рӯзи 3 апрел бар асари фаромадани ярҷи зери хок монда, ҳалок шудаанд, гиромӣ доштанд.

Маросими супурдани ҷоизаҳои Федератсияи футбол Тоҷикистон, ки баъди анҷоми бозӣ сурат гирифт, низ хотирмон буд.

Мавриди зикр аст, ки мусобиқаи 5 Чоми олии Тоҷикистон аз соли 2010 инҷониб баргузор мегардад. "Истиқлол" панҷ маротиба солҳои 2010, 2011, 2012, 2014 ва 2015 ва дастаи "Равшан"-и Кӯлоб бошад, як маротиба (с.2013) ин ҷомро сазовор шудаанд.

А. ҚҶРАЕВ

ГУРДАТОН САНГ ДОРАД?

ПРОЛИТ СУПЕР БА ШУМО КҶМАК МЕКУНАД!

- ин маҷмӯъ шафоатест барои:
-пора намудан ва аз гурда бо нармӣ берун баровардани сангу кум;
-зидди илтиҳоб ва шамолхӯрии гурдаҳои истифода бурда мешавад.
-таркиби антисептикӣ ва антибактериалӣ дорад.
Таъсири асосӣ натиҷавари он: хунукии гурда, инфекция, ва аз байн бурдани сангу кум. Бемороне ки тавассути "Пролит супер" табобат гирифтаанд, онро ҳамчун воситаи таъсирбахш бар зидди бемориҳои дар боло ёдовардашуда баҳо додаанд. Бо ҳисоботи идораи маркетингии байнидавлатӣ: "DSEM group" аз рӯи фуруши (дар системаи урология)ҷаҳонӣ, пролит супер дар зинаи аввал қарор дорад.

Нархи фуруш: 66 сомони. АЗ ДОРУХОНАҶО ХАРИДОРӢ НАМОЕД!

"ИДЕАЛ" - дар ҳақиқат хароб мешавад!

"Идеал" - фитомачмӯи гиёҳӣ буда ба ҷабидани равған дар организм монеа мешавад, холестеринро аз меъда бароварда ба таҷзияи он мусоидат мекунад;

- таъсири нарми дарунронӣ дорад;
- хориҷшавии моддаҳои зарароварро аз организм метезонад;
- Боз аҷоиботи "Идеал" дар он аст, ки он на танҳо вазро кам мекунад, балки хусну зебоии танро ба меъёр меоварад. Дар интернет "Идеал"-ро ҷӯё шавед ва худ шоҳиди таъсирнок будани он гардед.

ИСТИФОДА: Аз 10 сола боло ва ба ҳамаи синну сол (марду-зан) аз 1-то 3 донча 1 бор дар як рӯз шабона ҳангоми хӯрок, давомноқӣ аз 30 то 60 рӯз. АЗ ДОРУХОНАҶОИ ШАҲР ПУРСОН ШАВЕД!

ЭЪЛОН

Хадамоти назорати давлатии фаъолияти фармасевтӣ дар асоси озмун ба сохторҳои Хадамоти назорати давлатии фаъолияти фармасевтӣ аз рӯи мансабҳои зерин ба қор қабул мекунад:

- Шӯъбаи бақайдгирии маҳсулоти фармасевтӣ ва молҳои тиббӣ:**
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 666 сом;
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Шӯъбаи назорати фармакологии маводи доруворӣ**
-мутахассис (1 ҷой)- маош 549 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Шӯъбаи кадрҳои ва қорҳои маҳсус**
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 666 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Бахши қоргузори:**
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 666 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Бахши ҳуқуқ:-мутахассис (1 ҷой) - маош 549 сом.**
Талабот барои довталабон: маълумоти олии ҳуқуқшиносӣ.

РАЁСАТИ ХАДАМОТИ НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ ФАЪОЛИЯТИ ФАРМАСЕВТӢ ДАР ВИЛОЯТИ ХАТЛОН

- Шӯъбаи назорати давлатии фаъолияти фармасевтӣ ва назорати давлатии муомилоти қонунии маводи нашъадор, психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо**
-сармутахассис (1 ҷой) - маош 774 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Шӯъбаи назорати фармакологии маводи доруворӣ**
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 634, 50 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Бахши оморасозӣ ва баррасиятдорӣ хуҷҷатҳои руҳсатномадиҳии воридоту содирот:**
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 634, 50 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.

РАЁСАТИ ХАДАМОТИ НАЗОРАТИ ДАВЛАТИИ ФАЪОЛИЯТИ ФАРМАСЕВТӢ ДАР ВИЛОЯТИ СУҒД

- Шӯъбаи назорати давлатии фаъолияти фармасевтӣ ва назорати давлатии муомилоти қонунии маводи нашъадор, психотропӣ ва прекурсорҳои онҳо**
-сармутахассис (2 ҷой) - маош 774 сом.
-мутахассиси пешбар (1 ҷой) - маош 634, 50 сом.
-мутахассис (1 ҷой) - маош 522 сом.
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Шӯъбаи назорати давлатии маводи ороишию гигиенӣ:**
-сармутахассис (1 ҷой) - маош 774 сом
Талабот барои довталабон: маълумоти олии фармасевтӣ.
- Бахши баҳисобгирии муҳосибавӣ:**
-мудири бахш-сармуҳосиб (1 ҷой) - маош 854, 55 сом
Талабот барои довталабон: маълумоти олии иқтисодӣ.

ХУҶҶАТҶОИ ЗАРУРИИ ПЕШНИҶОДШАВАНДА:

-нусахаи хуҷҷати (шиноснома) тасдиқкунандаи шахсият;
-расми ранга 3x4 2 дона
-нусахаи хуҷҷатҳои тасдиқкунандаи маълумоти зарурии касбӣ, тақмили ихтисос ва унвони илмӣ (диплом, гувоҳнома, аттестат ва ғайра);
-маълумотнома оид ба вазъи саломатии шакли 086УЕ;
-нусахаи гувоҳнома РМА
-хуҷҷатҳои тасдиқкунандаи собиқаи умумии қорӣ (нусахаи дафтарчаи меҳнатӣ).
Суроғаи мо: Индекс 734025 ш. Душанбе, кӯчаи А. Навои 5/5, тел 235-77-15.
Вилояти Хатлон, ш. Қўргонтеппа, кӯчаи Айни 61 а, тел 2-73-26
Вилояти Суғд, шаҳри Чкаловск, кӯчаи Калинина 1, тел 444-30-10, 3444-14-78
Муҳлати қабули хуҷҷатҳо то 14 рӯз аз лаҳзаи нашри эълон.

ХУҶҶАТҶОИ ДОВТАЛАБОНЕ, КИ АЗ ОЗМУН НАГУЗАШТААНД, БАҶГАРДОНИДА МЕШАВАНД.

САНАИ 3 апрели соли равон дар деҳаи Яққабеди ноҳияи Файзобод ҳангоми руҳ додани ҳодисаи фалокатбор ва мудҳиши табиӣ - лағжиши теппа, даҳ нафар ҳамдиёрони мо ҳалок шуданд, ки ин ҳодисаи нохуш аҳли ҷомеаро саҳт андӯхгин намуд. Раёсати КИМ ҲҶДТ ба аҳли байти фавтидагон

Шодмон АЛИМАРДОНОВ, Маҳмад УМАРОВ,
Худойбердӣ ОДИНАЕВ, Исломиддин АБДУЛЛОЕВ,
Саид ҶАЛИЛОВ, Далер КАБИРОВ, Фаҳриддин НУРОВ,
Мақсуд ТОЛИБОВ, Наим ҚУРБОНОВ ва Мақсад ШОДИЕВ

изҳори тасаллият намуда, ба онҳо аз даргоҳи Худованд сабри ҷамил хоҳонанд.

НАШРИЯТИ МАРКАЗИИ ХИЗБИ
ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

МИНБАРИ ХАЛҚ

Сармуҳаррир

Бахтиёр ХАМДАМОВ

Рӯзномаи моҳи декабри соли 1994 таҳти рақами 309 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст.

Ба хотири гуногундешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки идораи рӯзнома зимнан метавонад бо муаллифони ҳамақида набошад ва маъсулияти онро ба дӯш нагирад.

БАРОИ МАЪЛУМОТ:

Дастгоҳи КИМ ҲҶДТ - Идораи рӯзнома
тел.: 224-23-90, 224-83-72, 224-49-29, тел. 238-72-10, 238-54-61, 238-79-07,
221-63-21, факс: 224-27-59 факс: 227-44-94

www.tribun.tj E-mail: minbarihalk@bk.uz

Муовини сармуҳаррир оид ба тиҷорат:

Хусрав Дўстов

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:

Қотиби масъул: Маъруфҷон Маҳмудов
Муҳаррири масъул: Алиҷон Ҷўраев
Хабарнигорон:
Ҷумъа Қуддус, Солеҳ Юсуфов,
Азамат Дўстов, Ибодуллоҳи Тоҳир,
Масъули ҷоп: Мирзоалӣ Юнусов
Хуруфчинон: Ҷамила Аҳмадова,
Гуландом Раҷабова
Мусаххех: Сабоҳат Худоёрбекова,
Суратгир: Тўхтамурад Рўзиев
Саҳифабанд: Фирдавс Таушаров

НИШОНИИ МО:
734018, ш. Душанбе,
х.бони Савди
Шероӣ, 16.
Индекси обуна:
68910

Макони ҷоп:
нашриёти
«Шарқи озод».

Ғеъдоди нашр:
49234 нусаха

Навбатдор: Ҷ.ҚУДДУС

